

સ્વ. આચાર્ય શ્રીકર્મસિદ્ધ શ્વામી આચાર્ય-જ્ઞાન-શાસ્ત્ર-
માળા મહાકોષ ૩૧ મો

સદ્બોધ-માલા

(જેમા ગૌતમુત્ત, ભાવનાકુલક, ગુણાનુરાગકુલક
અને ઉપદેશગ્લમાના એ ચાર પ્રકરણોનો સમાવેશ
કરવામા આવેલ છે)

[સત્સમૃત્તદ્વયા ગુર્જર ભાષાચિંતા ચ]

સંપાદક તેમજ અધિક-
કર્તા-આકાંક્ષાની મોટા પક્ષના શ્રીમજ્જેનાયાન શ્રી
નાગચંદ્ર શ્વામીના શિષ્ય-મુનિશ્રી ગ્લચંદ્ર

પ્રમાણક —
સ્વ પૂજ્યશ્રી કમસિદ્ધ શ્વામી આચાર્ય અધ્યક્ષમાળા માર્કેટ
જીવણલાલ છગનલાલ સઘવી
પચ્ચાઈની પોળ અમદાવાદ

સં ૧૯૮૫

વીગ સ ૨૪૬૫

કિંમત-વાચન મનન ને નિદીધ્યાસન.

सद्भावना

गाथा - [आर्यावृत्तम्]

अन्नघ्नदेशजाया, अन्ननाहारवद्वियसरीरा ।

जिनसासनप्रपन्ना, सये ते घघवा भणिया ॥१॥

छाया -

अन्यायदेशजाता, अन्यायाहार घर्षितशरीरा ।

जिनशासनप्रपन्ना, सये ते घघवा भणिता ॥१॥

अर्थ—गमे ते देशमा उत्पन्न यथा होय गमे ते आहार

(आगड) लेता होय परन्तु जिनशासनमा प्रवृत्त यथेका

दरेक भन्यो (परस्पर) अधु-मित्र (के अेक सरभा) गणु

वामा आन्या छे (के गणुवा नोर्ध अे)

गा०-आसवरो य सेययरोय, बुद्धो वा अह्व अन्नो वा ।

समभाव भावियप्पा, लहइ मुख न सदेहो ॥२॥

छा०-आशाम्बरश्च श्वेताम्बरश्च, बुद्धोवाऽथवाऽन्यो वा ।

समभाव भावितात्मा, लभते मोक्ष न सन्देह ॥२॥

अर्थ—आशा-म्बर-जिण्णो हो । श्वेताम्बर हो । के औद्ध

हो ! अथवा अन्य आहो ते भत-पथनो हो । परन्तु ने पुइ

पनो आत्मा समभाव वडे आतप्रेत-रगायनो छे ते पुइपनी

अवश्य भुक्ति यरो तेमा नरा पणु सदेह-शका नथी

समर्पाणुम्

अर्गन्थ पूज्यपाद आचार्यं विलासुं श्री कर्ममिहलम्बाम् ।

आपत्री प्रभु होता प्रभुने! अचना-होता धर्मना
 सस्थाप-पञ्च-होता पञ्च आपत्री जैन साधु हता संत
 हता आचार हता गान कर्जित-वीन-तप-वैराग्यनी समृद्धि
 वाणा हता धर्मवीर हता मंथम निर्मग पाणता हता मंथम
 पगावता हता भिन्न भिन्न इयिवाणा ज्वात्माओने सदाचार-
 सङ्वत्तनने। स बोध आपना स्वपर आत्मानो उद्धार करनार,
 भ्दारा न्दानपञ्चमी परम उपकारक ओवा आपत्रीना अमर
 आत्माने आ श्री सृष्टोपमाणा नामनुं नानभुं पुत्रक
 स,भावे समपणु श्री हूं भ्दारा आत्माने इतकृत्य यथो भानुं छु

वमन पत्रमी १९६५
 कुच्छ-लोकाय }

जैन विष्णु —
 मुनि रत्नचंद्र

॥ वदेऽहम् ॥

॥ गौतम कुलकादि प्रकरणे संग्रह ॥

॥ मगलाचरणम् ॥

नमिऊण सिरिघोर,

गुरुमपि गोयम तद्वोर गारिण ।

गोयमबुलगाईण,

छाय चत्थ मद्द कुञ्जे ॥१॥

छाई-नत्ता थीवीर,

गुरुमपि गौतम तयोपकारिणम् ।

गौतमकुलकादीना,

छाया चाथमद्द कुञ्जे ॥१॥

अर्थ—श्री वीरभ्रुने नमस्कार करीने तथा गौतमगुरुने तेमळ उपकारी जेवा गुरुने पशु नभीने गौतम कुलकादिनी (प्रकरणेनी-गूढ गूढ विद्वानेजे जनावेखा विविध उप देवथी भरपूर प्राकृत गाथाजोना संग्रहोनी) संस्कृतज्याय अने अर्थ (लभवाने उचम) कई छु १

॥ गोयमकुलग-गौतमकुलकम् ॥

हृदयज्ञा-वृत्तम्

मू० लुदा नरा अत्यपरा हवति,

मुदा नरा कामपरा हवति ।

મુદ્દા નરા સત્તિપરા દર્શતિ,

મિસ્સા નરા તિમ્મિવિ આયરતિ ॥૧॥

છા૦-કુબ્ધા નરા અર્થપરા મર્શતિ,

મૂદ્દા નરા કામપરા મર્શતિ,

મુદ્દા નરા ક્ષાત્તિપરા મર્શતિ,

મિથ્યા નરા છોષ્ય-ધ્યાચરતિ ॥૨॥

અર્થ—લુબ્ધ (લોભી કે સ્વાર્થી) માણુઓ અથ (પૈસા કે મતલબ) મેળવવામાં-સાધવામાં જ તત્પર હોય છે મૂ (મોદમા કસાયના) મનુષ્યો કામમાં (ઈન્દ્રિયોને પોષવારૂપ વિષયોના વિલાસમાં) જ તત્પર હોય છે કુબ્ધ (તત્ત્વના-વસ્તુના સત્ય રૂપરૂપને જાણનારા) પુરુષો કામ રાખવામાં જ સાવધાન રહે છે જ્યારે મિથ્ય (કોઈ જાનના નિશ્ચય કે નિશાન વગરના) પુરુષો ઉપરોક્ત ત્રણે બાજનો આચરે છે અર્થાત્ અનુકૂળતા પ્રમાણે પૈસા પેદા કરે, વિષયો સેવે અને સમજણપૂર્વક કે પગધીનપણે સહનશીનતા પણ ગણે ૧

મૂ૦ તે પઢિયા જે વિરયા વિરોદ્ધે,

તે સાહુણો જે સપય ચરતિ ।

તે સત્તિણો જે ન ચલતિ ધમ્મ,

તે વણવા જે વસણે દ્યતિ ॥૨॥

છા૦-તે પઠિતા એ વિરતા વિરોધાત્,

તે સાધયો એ સમય (સમતા) ચરન્તિ ।

૧ મિથ્યપણામાં ધણે બાજે આવક સમકિતી અગ માર્ગાનુસારી (સમકિત પામવાને યોગ્ય) જનો હોઈ શકે

તે સત્યવત્તો (શક્તિમત્તો) યે ન ચલતિ ઘર્મા-
 સ્તે વાઘવા યે વ્યસને ભવતિ ॥૨૧॥

અર્થ—જે વિરોધ થતો (ક્રોશ-ક્રુસપ, ઇર્ષ્યા વેર ઝેર થકી) વિરમ્તા-વેગળા રહે તે પડિત જે સત્શાસ્ત્રને અનુસરીને વર્તે (ચાગિત ખાલે) તે સાધુ જે વીતરાગના ધમ થકી (કામદેવ પ્રમુખ આવકાની પેઠે દેવાદિકાએ ચળાવ્યા છતાં પણ) ચળાયમાન ન થાય તે સત્યવત્ત કે શક્તિમાન અને કુખમા પણ જે પડખે ઠભા રહી સાહાય્ય કરે તે બધુ (ભાર્ષ્ટ કે મિત્ર) સમજવો ૨

મૂ० ક્રોધાભિભૂયા ન સુદ લહતિ,

માણસિણો સોયપરા હવતિ ।

માયાવિણો હુતિ પરસ્સ પેસા,

હુદ્ધા મદિચ્છા નરય હવિતિ ॥૩॥

છા० ક્રોધાભિભૂતા ન સુપ્ત લભન્તે

માનાસીના શોચ પરા ભવન્તિ ।

માયાવિન સન્તિ પરસ્ય પ્રેધ્યા,

હુદ્ધા મદિચ્છા નરકમુપયન્તિ ॥૩॥

અર્થ—ક્રોધી માણસને સુખની પ્રાપ્તિ થતી નથી (કારણુ કે પોતાની ઇચ્છા વિરુદ્ધ કાર્ષ્ક કર્મપણુ બોને કે વર્તે એટલે તરત ચતો ખીગો થઈ જાય અને હુદ્ધપ તથા લોહી તેનું હમેશાં જળ્યા કરે) માની—અભિમાની માણસોને (મવથી મર્વાદા ઓગળીને વર્તે કે બોહી નાખે અને તેનુ પરિણામ

કરવે પડે માયા-કપટ કરનાર માણુસોને (ખીજા લવમાં)
દાસપણું (સ્ત્રીવેદ તિર્યચપણું વિગેરે) પ્રાપ્ત થાય છે અને
લોભી માણુસો અપાર ધુમ્બિજા-તૃષ્ણાને લક્ષને (આરજ, પરિ
ગ્રહ વધારવાથી) નરક ગતિના મહેમાન થાય છે ૩

મૂં કોહો વિસ કિં ? અમય અહિંસા,

માળો અરી કિં ? હિય મપ્પમાઓ ।

માયા મય કિં ? સરણ તુ સચ્ચ,

છોહો દુહો કિં ? મુહમાહ તુટ્ટી ॥૪॥

છાં શ્રોઘો વિપ કિં ? અમૃતમહિંસા,

માનોડરિ કિં ? હિતમપ્રમાદ ।

માયા મય કિં ? શરણ તુ સત્ય,

લોભો દુ સ કિં ? સુખમાહુસ્તુટ્ટિ ॥૪॥

અર્થ—વિપ-એર કયુ ? કોધ અમત શુ ? અહિંસા
શતુ કોણુ ? માન-ગર્વ હિત શુ ? અપ્રમાદ (પ્રમાદ રહિત
પણું) ભય શુ ? માયા કપટનું કરવું શરણુ શુ ? સત્ય દુ ખ
શુ ? લોભ સુખ શુ ? સંતોષ ૪

મૂં બુદ્ધી અચઢ મયણ વિણીય,

કુદ્ધ કુસીલ મયણ અન્નિત્તી ।

૧ અર્થાત કોધ એ એર છે અહિંસા એ અમૃત છે માન
એ શતુ છે અપ્રમાદ એ હિત છે માયા-કપટ એ ભય છે
સત્ય એજ શરણુ છે લોભ એ દુ ખ છે અને સંતોષ
એજ સુખ છે

સમિન્નચિત્ત મયણ અલચ્છી,
સચ્ચે ઠિયસ મયણ સિરીય ॥૫॥

છા૦ શુદ્ધિરચ્છ મજતે વિનીત,
મૂઢ કુશીલ મજતેડકોર્તિ ।
સમિન્નચિત્ત મજતેડલક્ષ્મી,
સત્યે સ્થિત સમજતે ધ્રોશ્ચ ॥૫॥

અર્થ—શાત અને વિનીત માણુસને શુદ્ધિ કે ગાન બને છે-પ્રાપ્ત થાય છે ક્રોધી અને કુશીલીયા-લપટ માણુસની (દુનીયામા) અપવીર્તિ થાય છે અસ્થિત ચિત્તવાળાને દરિદ્રતા પ્રમુખ આપવાઓ આવે છે જ્યારે સત્યમાર્ગે ચાલનારા મનુષ્યને લક્ષ્મી કે સુખ હમેશાં બને છે (દુખ દૂર નાસે છે)પ

મૂ૦ *ચયતિ મિત્તાણિ નર કયગ્ચ,
ચયતિ પાવાઈ મુર્ણિ જયત ।
ચયતિ મુક્તાણિ સરાણિ હસા,
ચપ્પઈ શુદ્ધી કુવિય મણુસ્સ ॥૬॥

છા૦ ત્યજતિ મિત્ત્રાણિ નર કૃત્તણ,
ત્યજતિ પાપાણિ મુર્ણિ જયતમ્ ।
ત્યજતિ મુક્તાણિ સરાણિ હસા,
ત્યજતિ શુદ્ધિ કુપિત મનુષ્યમ્ ॥૬॥

અર્થ—મુકાર્ઠ ગમેલા તળાવેને જેમ હસ પક્ષીઓ છોડી જાય છે તેમ કૃત્તણી (કરેલા ઉપકારને ઓળવનાર) માણુસને

મિત્રો છોડી દે છે ક્રોધાયમાન થયેલા માણસની જેમ શુદ્ધિ
માલી જાય છે (ખેડ મારી જાય છે) તેમ જ્ય પામતા (અંતર
શુભોને છૂતતા એવા) મુનિને પાપો (કર્મો) છોડી જાય છે
(નાશ પામે છે) ૬

મૂ० *અરોહ' અત્ય કહિણ વિચારો,
અસપહારે કહિણ વિલાવો ।

વિક્ષિત્તચિત્તે કહિણ વિલાવો,
વહુ કુસીસે કહિણ વિલાવો ॥૭॥

છા० અરોચમાણમર્થ કથિતે વિલાપોઽ-
સમ્પ્રહારે કથિતે વિલાપ ।

વિક્ષિત્તચિત્તાન્ કથિતે વિલાપો,
વહુન્ કુશિષ્યાન્ કથિતે વિલાપ ॥૭॥

અર્થ—સાલગનારને કંઈ પણ (આત્મહિત સમધી વાત
કહીએ અને જો તેને રૂચની ન હોય તો તે વાત કહેવી એ
વિલાપ કરવા તુલ્ય છે (અથવા ભૂતકાળમા મ્હ ન બનવા
જેવું બની ગયું તેના સમધમા વારવાર કોઈને કહેવું તે વિલાપ
તુલ્ય છે)

(અગર અનીતાય-એટલે જેની પાસે મ્હપણુ નથી તેવા
દરિદ્રી પાસે કોઈપણુ વસ્તુની માગણી કરવી તે વિલાપ કરવા
બરાબર છે)

* અરૂપ અત્યે=અતીતાર્યે इति पाठान्तरम् ॥

૧ ભક્ષ્યદત્ત ચક્રવર્તીનિ ચિત્તમુનિએ આપેલા ઉપદેશની
પેઠે-૧ ઉપજાતિવૃત્તમ્

અનિચિત બાનના અથવા મનદમ સમજ્યા વગર કે
 સમય વગરનું કંઈપણ નિશ્ચયથી વચન કહેવું તે વિનાય
 કરવા બરાબર છે અસ્થિર ચિત્તવાળા મનુષ્યોને કંઈપણ
 (હિન સિખામણ વિગેરે) કહેવું તે વિનાય સરખું છે અને
 ધણા કુશિલ્યોને ઉપેક્ષા આપવો તે પણ વનમા વિનાય
 કરવા જેવું છે ૧ ૭

મૂ૦ દુહાહિવા દડપરા દ્વતિ,
 વિજ્ઞાહરા મતપરા દ્વતિ ।
 મુક્તવા નરા કોવપરા દ્વતિ,
 મુસાદુળો તત્તપરા દ્વતિ ॥૮॥

છ૦ દુષ્ટાધિવા દણ્ડપરા ભવતિ,
 વિચાધરા મત્રપરા ભવતિ ।
 મૂર્ખાં નરા કોપપરા ભવતિ,
 મુસાધવ સ્તપ્ત્વપરા ભવતિ ॥૯॥

અર્થ—(અનીતિ અન્યાય અને જેઠે લુલ્લભ કરનારા)
 દુષ્ટ રાજાઓ પ્રજાને દડ કરવામાં તત્પર હોય, વિદ્વાધરો
 (વૈતાલ્ય પવનની શ્રેણીઓમાં ઉત્તમ યનાગ મનુષ્યો) મત્ર
 સાધવામાં તત્પર હોય મૂર્ખ માણ્યો ક્રોધ કરવામાં તત્પર
 રહે છે, જ્યારે (આત્મસાધન યનાગ) મુસાધુઓ (તો) તત્વની-
 પરમાર્થની (કર્મથી મુખ્ય થવા રૂપ મોક્ષની કે આત્મસ્વરૂપની)
 પ્રાપ્તિ માટે તત્પર રહે છે ૭

મૂ० સોહા ભવે હ્રગતવસ્સ રવતી,
 સમાહિજોગો પસમસ્સ સોહા ।
 નાણ સુક્ષાણ ચરણસ્સ સોહા,
 સીસસ્સ સોહા વિણણ પવિષ્ઠી ॥૧૧॥

છા० શોભા ભવેદુગ્રતપસ ક્ષાન્તિ,
 સમાધિયોગ પ્રશમસ્ય શોભા ।
 જ્ઞાન સુધ્યાન ચરણસ્ય શોભા,
 શિષ્યસ્ય શોભા વિનયે પ્રવૃત્તિ ॥૧૨॥

અર્થ—ઉમ તપસ્યા કરનાર તપસ્વીની શોભા શ્રી
 ક્ષમા (ક્ષમા વગરની તપસ્યા નકામી છે) પ્રશમ (કષાયો-
 ઉપશમ) ની શોભાસમાધિ-યોગ (વ્યાધિ-માનસિક પી-
 વ્યાધિ-શરીર સમ્પન્ની શોભાકે પીડા અને ઉપાધિ-ત્રી પુન-
 દિક કુટુંબ પરીવાર તથા સોનું રૂપુ ધર ક્ષેત્રાદિકની શિ-
 રૂપ પીડા એ તથ્ય પ્રકારની પીડા વગરની સ્થિતિ) છે જ
 (સત્સ્વરૂપનું જ્ઞાન) અને શુભધ્યાન (ધમનુ કે આત્મસ્વરૂપ
 ચિત્તવન) એ આગ્નિ-સમ્પન્ની શોભા છે અને વિનય-નમ્રતા
 પૂર્વક પ્રવર્તવું એ શિષ્યની શોભા છે &

મૂ० અભૂસણો સોહદ વમયારી,
 અર્કિચણો સોહદ દિક્સયારી ।
 બુદ્ધીજુઓ સોહદ રાયમતી,

छा० अभूपणः शोभते ब्रह्मचारी,
 अकिञ्चन शोभते दीक्षाधारी ।
 युद्धियुत शोभते राजमन्त्री,
 लज्जायुत शोभते एक पति ॥१०॥

अर्थ—धरेणा वगरनो (कूपो होवा छता) पशु धन
 चारी पुरुष (हरिकेशि मुनिनी पैडे) शोभे छे ज्ञात (नव भ्रम
 रना) तथा अभ्यतर (मिथ्यात्व, विषय, कथायादि १४ प्रकारना)
 परिमद रहित जेवो दीक्षाधारी (संपत्ती, निर्ग्रथ के साधु) शोभे
 छे राजनो मन्त्री-प्रधान (अण्यकुमारनी पैडे) तीक्ष्ण बुद्धिवाणो
 होय तो शोभे छे तेम न एकपत्नीवाणो (परस्त्रीना त्यागी तथा
 एक स्त्री-स्वस्त्री संतोष मन पाणना) पुरुष अथवा एक-
 पति-पतिवता सती श्री लज्जा सहित होय ते शोभे छे १०

मू० अप्पा अरी होज-णवट्टियस्स,
 अप्पा जसो सीलमओ नरस्स ।
 अप्पा दुरप्पा अणरट्टियस्स,
 अप्पा जिअप्पा सरणं गई य ॥११॥

छा० आत्माऽरि भवत्यनवस्थितस्य,
 आत्मा यदा शील्यतो नरस्य ।
 आत्मादुरात्माऽनवस्थितस्य,
 आत्मा जिज्ञात्मा शरण गतिश्च ॥११॥

अर्थ—जेना योग-मन वचन अने काया-अस्थि होय

૭ (અર્થાત્ જે અપજ ચિત્તવાળો હોય) તેનો પોતાનો આત્મ
 ૮ શત્રુ હોય છે શીનવત જે પુરુષ હોય તેનો આત્મા યશ
 ૯ પામે ધર્મની વ્યાખતમા (મોહમા મુકાયલો હોવાથી) જેનું ચિત્ત
 અસ્થિર હોય તેનો આત્મા જ દુરાત્મા (દુગતિમા જનાર દુષ્ટાત્મા,
 ૧૦ અને આત્મા ન્યારે ઈંદ્રિયોને છૂટી મનને વશ કરે ત્યારે
 તે જિતાત્મા થાય એવો તે આત્મા જ મંસારથી બંધીના
 પ્રાણિઓને શરણુ-આધારભૂત છે અને દુ ખથી મૂકાવી સુખના
 માર્ગે ચકાવનાર છે ૧૧

મૂ૦ નૈ ધમ્મકજ્ઞા પરમત્થિ કજ્ઞ,

ન પાણિહિંસા પરમ અકજ્ઞ ।

ન પેમરાગા પરમત્થિ વધો,

ન ઘોહિલામા પરમત્થિ લાભો ॥૧૨॥

૭૦ ન ધર્મકાર્યાત્પરમસ્તિ કાર્યં

ન પ્રાણિહિંસાયા પરમમકાયમ્ ।

ન પ્રેમરાગાત્પરમસ્તિ વધો,

ન ઘોહિલામાત્પરમસ્તિ લાભ ॥૧૨॥

અર્થ—ધર્મના કાર્ય સરખુ બીજુ કોઈપણ પ્રેમ-ઉત્તમ કાર્ય
 નથી જીવહિંસા સમાન બીજુ કોઈપણ અકાય નથી (દિવ,
 પુર ને ધર્મના રાગ સિવાયના માત્ર) પ્રેમરાગ-સ્નેહરાગ થકી
 ઉત્કૃષ્ટ બીજને કોઈ પણ બધ નથી (બધનનું કારણુ નથી)
 અને સમગ્નિરૂપ જોધિનાલ પ્રતાં વિરોધ (ઉત્કૃષ્ટ) બીજને કોઈ
 પણ લાભ નથી ૧૨

मू० न सेवियन्वा पमया परका,
 न सेवियन्वा पुरिसा अपिज्जा ।
 न सेवियन्वा अधिमानहीणा,
 न सेवियन्वा पिसुणा मणुस्सा ॥१३॥

छा० न सेवित्तया प्रमदा परकीया,
 न सेवित्तव्या पुरुषा अविद्या ।
 न सेवित्तव्या अभिमानहीना
 न सेवित्तव्या पिणुना मनुष्या ॥१३॥

अर्थ—मनुष्ये पारपी प्रमदा-स्त्री सेवनी नहि (परस्त्री-
 लपट न थवु) विद्या वगरना पुरषोत्ती (गृहस्थ होय के त्यागी
 तेमनी) सेवा करवी नहि (तेना आशरे न रहेवु) अलिभानी
 तथा हीन अटवे नीय भाषुसोने सेववा नहि (तेमना सेवक
 थवु नहि) अथवा अधिमानहीन अटवे ने भाषुसो लोकोभा
 भान-प्रतिष्ठा वगरना होय तेमनी सोपत करी नहि तेमन्
 पिणुन अटवे याही-मुगली करनार लोकोनी पथु सेवा-सोपत
 न करवी १३

मू० *जे धम्मिया ते खलु सेवियन्वा,
 जे पडिया ते खलु पुच्छियन्वा ।
 जे साहुणो ते अभिवदियन्वा,
 जे निम्ममा ते पडिलाभियन्वा ॥१४॥

છા૦ યે ધાર્મિકાસ્તે યત્નુ સેવિતવ્યા,
 યે પવિઢતાસ્તે યત્નુ પૃષ્ટવ્યા ।

યે સાધવસ્તેઽભિવદનીયા (ષદિતવ્યા),
 યે નિર્મમાસ્તે પ્રતિલામિતવ્યા ॥૧૪॥

અર્થ—જે પુરૂષો ધાર્મિક-ધર્માત્મા હોય તેમની અવશ્ય સેવા કરવી (તેમનો આશરો લેવો) જે પવિટ પુરૂષો હોય તેમને પોતાના હૃદયની શકાએ પૂછીને અવશ્ય ખુલાસા મેળવવા જોઈએ જે સાધુ-ત્યાગી પુરૂષો હોય તેમને ખરા બાવધી વાદવા જોઈએ અને જે મમત્વ-મદારાપણા રૂપ અહકારથી રહિત સાધુ મુનિરાજ હોય તેમને ઉત્કૃષ્ટ બાવધી આહારાદિક ચૌ. પ્રકારની વસ્તુ અવશ્ય બહોરાવવી જોઈએ ૧૪

મૂ૦ પુંત્તા ય સીસા ય સમ વિમત્તા,
 રિસી ય દેવા ય સમ વિમત્તા ।
 મુક્ત્વા તિરિક્ત્વા ય સમ વિમત્તા,
 મુખા દરિદ્ધા ય સમ વિમત્તા ॥૧૫॥

છા૦ પુત્રાઞ્ચ શિષ્યાઞ્ચ સમ વિમત્તા,
 ઋપયઞ્ચ દેવાઞ્ચ સમ વિમત્તા ।
 મૂર્ક્ષાસ્તિર્યઞ્ચ સમ વિમત્તા,
 મૃતા વૃષ્ટિદ્વાઞ્ચ સમ વિમત્તા ॥૧૫॥

અર્થ—પુત્રો અને શિષ્યો બન્ને સમાન ગણવા (પુત્રો સૌકીક પક્ષે માવિત્રોની આગા પાળે તેમજ શિષ્યો લોકોત્તર

ધર્મપક્ષે ગુરુ-આચાર્યાદિકની આગ્રા પાળે) કોઈ ધર્મ ન પામતો હોય તો તેને ધર્મ પમાડવામાં સ્ત્રી-મુનિયો તથા દેવો એ બંને સરખા બાણુવા સાર અસારના વિચાર વગરના હોવાથી મૂર્ખ માણસો અને તિર્પચ-પશુઓ બંને સરખા છે અને માખી ઉડાડવા જેટલી પથુ તાકાત ન હોવાથી દરિદ્રી અને મુવેના માણસો બંને સરખા છે ૧૫

મૂં સંવા કલા ધમ્મકલા જિણાઈ,
 સંવા કહા ધમ્મકહા જિણાઈ ।
 સવ્વ ષલ ધમ્મવલ જિણાઈ,
 સવ્વ સુહ ધમ્મસુહ જિણાઈ ॥૧૬॥

છાં સર્વાં કલા ધર્મકલા જયતિ,
 સર્વાં કથા ધર્મકથા જયતિ ।
 સર્વે ષલં ધર્મવલ જયતિ,
 સર્વે સુખ ધર્મસુખ જયતિ ॥૧૬॥

અર્થ—સર્વ કળાઓને (બહુતેર અને સ્ત્રીઓની ચોસદ્ધ કળાઓને) ધમકળા છતે છે સવ (સ્ત્રી જોળન દેશ અને મરાજ વિગેરે અનેક કર્મ-ગર્મધી) કથાઓને કમ્ત એમ્ત ધર્મ કથા છતે છે (હાથી, ઘોડા, રથ પાચદળ ધન, સ્વજન-કુટુબીઓ વિગેરે) સર્વ બળને એકલું ધમતું બળ છતનાર છે અને (ચક્રવર્તી તથા અનુત્તર વિમાન વાસી દેવો વિગેરેના)

સવ (પૌરુષિક) સુખોને કૃત ધર્મસુખ (ધર્મથી-સકામ
નિર્ગરથી ઉત્પન્ન થતુ આત્મિક સુખ) છતનાર છે ૧૬

મૂં જૂં પસત્તસ્સ ધણસ્સ નાસો,

મસ પસત્તસ્સ દયાઙ્ગ નાસો ।

મજ્જ પસત્તસ્સ જસસ્સ નાસો,

વેસાપસત્તસ્સ કુલસ્સ નાસો ॥૧૭॥

છાં ઘુત્તે પ્રસત્તસ્સ ધનસ્ય નાશો,

માસ પ્રસત્તસ્સ દયાયા નાશ ।

મઘ પ્રસત્તસ્સ યશસો નાશો

વેદયા પ્રસત્તસ્સ કુલસ્ય નાશ ॥૧૭॥

અર્થ—જુગાર રમવામાં આસક્ત એવા પુરુષોના ધનને
(પાડવો તથા નળરાજાના રાંધનો જેમ નાશ થયો તેમ)
નાશ થાય માસ ખાવામાં લુબ્ધ એવા માણુઓના કુલ્યમાર્થ
કથા હરી જાય છે દારૂ-મદિરા પીવામાં રસિયા લોકોના
મશ—શીર્તિનો નાશ (અપકીર્તિ) થાય છે અને વેશ્યાને વિ
આસક્ત (તેમજ પરસ્ત્રીગમન કરનાર) એવા મનુષ્યોના કુળને
(કુટુમ્બ પરિવાર વિગરનો) નાશ થાય છે ૧૭

મૂં Xહિંસા-પસત્તસ્સ સુધમ્મનાસો,

ચોરી-પસત્તસ્સ સરીનાસો ।

તદા પરત્યોષુ પ્રસત્તયસ્ત,
સવ્વસ્ત નાસો અહમા ગઈ ય ॥૧૮॥

છા૦ દિસા પ્રસત્તસ્ય સુઘર્મનાશ,
ચૌર્યપ્રસત્તસ્ય શરીરનાશ ।
તયા પરત્ત્રીપુ પ્રસત્તસ્ય,
સર્વસ્ય નાશોઽઘમા ગતિશ્ચ ॥૧૮॥

અર્થ—શુભદિસા કુવામા ને મનુષ્યો શુભેના હોય તેમનો
શત્રુ ધર્મ નાશ પામે ચોરી કરવામા ને માણસ આસક્ત
હોય તેના શરીરનો (તાડન તર્કન શુભી, કાસી વિગેરે શિક્ષા
દ્વારા) નાશ થાય અને પરત્ત્રીમા આસક્ત થનાર પુરુષના સર્વ
દ્રવ્યનો અર્થ સવ શુભોનો નાશ થાય તથા વિરોધમા તે અધમ
ગતિ (નરક ગતિ) પામે ૧૮

મૂ૦ 'દાણ દરિદ્રસ્ત પદુસ્ત સ્વતી,
ઇચ્છાનિરોદ્ધો ય સુદોહ્યસ્ત ।
તારુણ્ય ઇદિયનિમ્ગદ્ધો ય,
ચત્તારિ ય્યાણિ સુદુષ્કરાણિ ॥૧૯॥

છા૦ દાન દરિદ્રસ્ય પ્રભો શાન્તિ-
રિષ્ઠાનિરોધશ્ચ સુખોચિત્તસ્ય ।
નારુણ્ય ઇન્દ્રિય નિમ્ગદ્ધશ્ચ,
ચત્વાર્યેતાનિ સુદુષ્કરાણિ ॥૧૯॥

અર્થ—(જેની પાસે લેશમાત્ર પણ દ્રવ્ય-ધન ન હોય તેને દરિદ્રી માણસે યાચને દાન આપવું એ દુષ્કર-અશક્ય જે છતાં પણ ઉત્કટ જાવે થોડું પણ સુખાવને દાન આપે તે તે માણસ અમરસેન વીરસેનની પેઠે મહાન સુખદાયક તે પામે શક્તિ-સામ્રાજ્ય-પરાક્રમ-બળ હોવા છતાં જે સમા-સહન શીલતા રાખવી તે દુષ્કર છે સુખના સર્વ સાધનો જેની પાસે હોય તેવા માણસને ઇચ્છિત-મનમમતી વસ્તુનો ત્યાગ કરવો (ઇચ્છાએને રોકવો) એ દુષ્કર છે અને તરૂં અવરથામાં ભગ્યૌવનમાં ઇન્દ્રિયો (અને મન) વશ કરવા-એ પણ દુષ્કર એ આરે બાનતમા અશક્યતા હોવા છતાં જે પુરૂષ તે તે મા કરે છે અર્થાત્-દરિદ્રી છતાં દાન આપે પરાક્રમ છતાં સહન શીલતા રાખે સુખી છતાં ઇચ્છાએને રોકે અને છતી ભુવનીમાં મન વશ રાખે તે પુરૂષ થોડા કાળમાં મોક્ષના સુખ પ્રાપ્ત કરી શકે છે યશ-કીર્તિ મેળવે છે અને આ જવ તથા પરબધ સુધારે છે ૧૯

ઉપજાતિ

મૂં અસાસય જીવિયમાહુ લોર,

ધમ્મ ચરે સોહુ જિણોવરૂહ ।

ચમ્મો ય ત્તાણ સરણ મહ્ય,

ધમ્મ નિસેવિત્તુ સુહ લહતિ ॥૨૦॥

૧ સાધુજનોવરૂહ = સાધુજનોપરિષ્ટમ્-સાધુપુરૂષોએ ઉપદેશોન (ખતાવેલ) એવે; પણ પાક દેખાય છે

‘છાઠ અગામ્યત્ત જીવિતમાહુ લોકે,
 ધર્મ ચરેત્સાધુ જિનોપદિષ્ટમ્ ।
 ધર્મઘ્ય ગ્રાણે શરણ ગતિઘ્ય,
 ધર્મ નિસેત્ય સુખ્ય લમન્તે ॥૨૦॥

અર્થ—આ લોકને વિષે ઠાની પુરોએ જીવિત-જીવતુ
 અથાધતુ (દુક સ્થિતિવાગુ) ખતા-સુ-કથુ છે મારે તીર્થકરોએ
 સારી રીતે-વિવિધપ્રમારે વિવેચન કરીને ઉપદેશેલા-ખતાવેલા
 એવા ધર્મતુ આચરણ મુમુક્ષુ-મોક્ષસુખના ઇચ્છક જનોએ કરવુ
 જોઈએ કારણ કે ધર્મ એજ દુર્નિરૂપ અનથ થકી ત્રાણ એટલે
 રક્ષણ કરનાર છે, ધર્મ એજ કર્મરૂપ ઉપદ્રવથી બચતીત મયેલા
 જીવને શગલુ-આશરો આપનાર છે અને દુ ખી પ્રાપ્તિએને
 સુખ આપવા મારે ઉત્તમ ગતિનો આપનાર પણ તેજ ધર્મ
 છે અર્થાત્ એ ધર્મને સેરીને-આચરીને જીવાત્માએ ઈચ્છિત
 (અથવા મોક્ષના) સુખ મેળવે છે ૨૦

॥ दग्धे जिमपरम् ॥

॥ भावना कुल्लम् ॥

मू० *निसाविरामे परिमारयामि,

गिदे पल्लिचे विघ्न मुपामि ।

दग्धत मप्पाण सुविवावपामि,

ज धम्मरट्ठियो दिरसे गमामि ॥१॥

छा० निशाविरामे परिमारयामि,

गृहेष्वपीने विघ्न स्वपिमि ।

दग्धमात्मात्मानं सुपीने (गृहे),

यद्दमरट्ठितो दिपसान् गमयामि ॥१॥

अर्थ—प्रभु परमात्माने पोतानी सम्यु राप्पीने पाप
भीरु अने लज्जि पज्जिभी अवे केअकि अन्वात्मा (नेतुं नं
अप्रकट उ ते) पोताना आत्माने पापइप हीय्य वडी निर्वेप
निभण अनाववा भाटे निगुद आवना आवे उ नेमके-
राजिना पाप्सा भागे नगृत यर्धने ह आत्मचिन्तन (ध
नगरिका कई खु तो अने नक्षुवामा आवे उ अने जे. य
उ इ —आ देहइपी धर ते क्रोधाकि कणयो इपी अज्जि
सगगी रहेन उ तेमां भदारा आत्माने सगभने जेध र

• आ कुल्लमा कर्ताअे पियनना निरुम तरइ लक्ष्य
राप्पतां इरेक पटना प्रास भेगरी भाव पोताना हृदयना उ
गारे इर्याया उ आ भायाअे उपज्जतिवृत्तमा अवाव
ेमां आवां वृत्तो 'दान्य तरीके मक्षुप उ

धु (अगर तेभा सगयना भ्दारा आत्मानी हूँ छोड़ा-जेर
 धारी करी रखी धु) ने आशुधी भने आसे छे के-धम-
 अनुगत वगरेनो हूँ इगल कियो गुमारी रखी धु जना हूँ
 ने हरेप निरामा डम पश्यो धु ? अर्थात् हने सगयना धरने
 'प्रत्यक्ष जेवा पजी प्रमात्मा पश्य सही धम गुमाववो मे
 मने छयित नहीं ।

मू० इमस्त देहस्त दुहाजपस्त,
 किर जीव ! लुद्रो टापस्त कस्म ? ।
 अत्र सर किपि अपिन्डरस्त,
 जाया विडे कृवियददुरस्त ॥२॥

छा० एतस्मिन् देहे तु मालये,
 किल जीव ! लुद्रो स्थानस्य कस्य [मर्यम्] ? ।
 अथत्सर किमव्यपश्यतो,
 जाया वृत्ति कौपिकददुरस्य ॥२॥

अर्थ—हे आत्मन ! दुःखना धरूप जेवा आ देहे
 निमे म्या स्थान मटे (म्या सुख मटे) तु कोजाध रखी छे ?
 ते समजतु नहीं अरेभर तगाव, के समु. सरयां वीज
 ; पाक्षीनर स्थानने न जेनाए अने भाव कुवानेन सर अत्र
 स्थान माननाए जेवा कुवाना दोम सभ्धी भ्दारी शक्ति
 मयेव छे २

मू० याथुस्तजम्भ तत्र उद्दरण,
 निर्गिदयम्मो न कस्यो न लेण ।

दृष्टे गुणे जह बाणकखण,
लद्ध गय मज्झ अवस्सतेण ॥३॥

छा० मानुष्यजन्म-तटलब्धेन,
जिनेन्द्रधर्मो न हृतस्य येन ।

श्रुतिते गुणे यथा बाणक्षयेण,
लब्ध गत ममाऽघदयत्वेन ॥३॥

अर्थ—(समुद्रमा पडेला भाषुस जेम पवनथी त्रैरायना
मोर्जाथी अथगतो किनारे आवे तेम असार ३५ समुद्रमा
पडेला अने कभना योगे अकेन्द्रियां जवोमा अनेक दुष्कर्मां
संगगतो अवे जे हू ते कर्क पुष्पना योगे) मनुष्य जव
३५ किनारे पाव्यो छता में जिनेन्द्रधर्मो धर्म कर्यो नहि
माटे जेम धनुष्यनी होरी श्रुतता हाथमाथी भाषु त्याज पडी
ज्वर परतु आगण-धारेखा निशाने जर्ह शके नहि तेम धर्म
३पी होरी श्रुतवाथी-धर्म न करवाथी प्राप्त यवेलो भदारे
अमून्य मनुष्य जव में जोर्ह नाप्यो अने (समुद्र किनारे
आवेलो भाषु आगण न जता प्रमादथी त्याज सुर्ह रहेले
अवे ते भाषुस जेम भरती-ज्वाण आवता पाछे तथुर्हने
समुद्रमा जर्ह पडे तेम हू पथु) भरीने पाछे अंसार ३५
समुद्रमा पडीने गोथा भाषु ३

मू० दुल्लहे वि लद्धे माणुस्सजम्मे,
चित्तामणितुल्लजिणिद धम्मे ।

पुन्विष्टप किंचिदि दुःकम्मे,

सुहाण ठाणमि अगायतने ॥४॥

छा० दुर्लभेऽपि लघे मानुष्यद्वन्द्वे,

चि तामणितुल्यजिनद्रव्ये ।

पुन्विलने किञ्चिदपि दुःकम्मे,

सुखाना स्थान (रान) जावयामि ॥४॥

अथ—पृथ्वी पाष्ठी यद्भिः, - २० वन्द्यपति जे

धन्दिप तेधन्दिप अरिन्दिप अजे—द्विन्द्वि पनेन्दिप
 अने समूर्द्धिम मनुष्य विगेरे लरेम अने अशुभ्यात् अने
 संप्र्यात् अण गहेवानु होवाथी) अने पत्तु मनुष्यतो
 लव प्राप्त यये छने तेमण अने दुःकम्मे प्रयत्नि
 होवाना कारणे दुःख अने अने अने अने अने अने अने
 अमूष्य अने सार धन्दिप अने अने अने अने अने अने
 जिनेश्वर प्रभुतो धर्म (१११) अने अने अने अने अने
 लन्म लेवा छता) सत्तामा अने अने अने अने अने अने
 अने अनेना नाथ करवा अने अने अने अने अने अने
 अने अने अने अने अने अने अने अने अने अने अने
 अने अने अने अने अने अने अने अने अने अने अने

मू० चरण चरेड जइ ना वल,
 गिहत्यधम्म न चारमि ।
 सब्वस्स गमणे अणुत्तरे,
 पच्छा षण्णवति ॥५॥

छा० चरण चरित्वा यदि नो तरसि,
 गृहस्थधर्मं न समाचरसि ।
 सर्वस्वगमनेऽर्थं ज्वलयसि,
 पश्चाद् घनं जीव ! विलप्स्यसि ॥५॥

अर्थ—हे आत्मन् ! जे तुं गृहस्थ धर्म (श्रावकधर्म) अंगीकार करी पाणतो नथी, तेमज्ज्य चारित्र्य अदृष्ट्य करीने (सयमरूप नावाभा जेसीने) ससाररूप समुद्रने जे तुं तरतो नथी तो धर आगीने तीर्थ कर्षा जेवु काम करनार तने पाळणथी धरो पश्चात्ताप करेवो पडशे प

मू० विमुद्ध्य दमणनाणसार,
 न धारिय सजमशील भारं ।
 सद्दृढतण तपिय नामधार,
 कथं च मे होइ भवोद्वपार ॥६॥

छा० विमुद्ध्यको दर्शनज्ञानसारो,
 न धारित सयमशील भार ।
 श्राद्धत्वं तदपि च नामधार,
 कथं च मे भवति भवोद्वपार ? ॥६॥

अर्थ—(आत्माने कम भण रक्षित करनार जेवु) निमज्ज्य ज्ञान तथा निमज्ज्य ज्ञानपूर्वक दशन (श्रुवादि नव तत्त्वतुं स्वरूप ज्ञाप्ती जेव सुशुद्ध अने सुधम उपर अद्वा राखी ते) अने जेवा ज्ञानदर्शन पूर्वक शीन (स्वस्त्रीमा सतोप अने परस्त्री-स्वामरूप देश यमी प्रकृत्यर) के सवथा प्रकृत्यर मे पाळ्यु नहि-

તેમજ પચ આસવોના ત્યામ રૂપ (સાધુ ધર્મરૂપ) સપમ પશુ સ્વીકાર્યો નહિ અને (શ્રાવમ્ના કુળમા જ મ લેવાથી) જે શ્રાવક ગણાયો તે પશુ માત્ર નામધારી થયો અર્થાત્ શ્રાવક-પણાના ગુણો ધાગ્યુ કયાં નહિ તે કારણથી હે પ્રભુ ! હું સંસાર સમુદ્રનો પાર કેમ પામુ ? ૬

મૂ० દેવો જિણો સાહુગુરુ પસત્યા,

જીવાઇત્તાઇ નવ પયત્યા ।

મન્નતિ જે કેઇ નરા વ્યત્યા,

ચ્ચટ્તુ તા પચમહવ્યત્યા ॥૭૫॥

છા० દેવો જિન સાધુ-ગુરુ પ્રશસ્તો,

જીવાદિત્તવાનિ નવ પદાર્થો ।

મચત્તે જે કેચિચ્ચરા કૃતાર્થો-

સ્તિષ્ઠતુ તાયત્પણ મહાવ્યતસ્યા ॥૭૬॥

અર્થ—જિન (ગગ દેવ સહિત) દેવ સાધુ (સ્વપર-દિત-સાધક) ગુરુ અને જીવાદિ નવ પદાર્થ-તત્ત્વને (અથવા અહિંસા, સપમ અને તપ રૂપ ધર્મને) જે કોઈ મનુષ્ય માને છે-અર્થે છે તે પશુ કૃતાય (મોક્ષ પામવાને યોગ્ય) ગણાય છે, તે પછી જે પચ મહાવ્યતરૂપ સપમ સ્વીકારીને યથાય પાલન કરે છે તેનું તો કહેવું જ શુ ? અર્થાત્ તેવા સાધુ પુરૂષો તો કૃતકૃત્ય થયા ગણાય જ ૭

મૂ० ધન્ના મુળી જે ચરુજ્જન ગેહ,

તવેણ હમ્મેણ દમતિ દેહ ।

ન મન્નિય પુત્રકલતનેદ,
 વહુમાણસાર પ્ણમામિ તેદ ॥૮॥

છા૦ ઘયા' મુનયો ચે ત્યપ્ત્યા શૂઠ,
 તપસોમેણ ધમયતિ દેહમ્ ।
 ન માનિત [યં] પુત્રકલપ્રસ્નેદો,
 વહુમાણસારાન્ પ્રણમામિ તાનહમ્ ॥૮॥

અર્થ—ધન્ય છે-કૃતકૃત્ય છે તે મુનિયો ॥ ૩ જેમણે ધર્મ
 ઉપાયુ જે સ્ત્રી પુત્રાદિના સ્નેહને વશ ન થયા અને ઉપ
 તપ વડે પોતાની કાયાને દમે છે તે માટે બહુમાન આપવ
 ધાયક એવા તે મહામુનિયોને હું નમસ્કાર કરું છું ૮

મૂ૦ માયાપિયાવધવસગર્વિદ,
 લઘુજિજ્ઞત ગેહવાવારદદ ।
 ઉમ્મૂલિય મોહનવલ્લિકદ,
 પ્ણમામિ તેસિં ચરણારવિંદ ॥૯॥

છા૦ માતાપિતાશાઘવસ્યજનવૃન્દ,
 લઘુજિજ્ઞત [ત્યક્ત] શૂઠવ્યાપાર દ્-દમ્ ।
 ઉમ્મૂલિત મોહનવલ્લિકદ [યે]
 પ્રણમામિ તેષા ચરણારવિન્દમ્ ॥૯॥

અર્થ—જેમણે માતા પિતા બાધવ (ભાઈયો) જે મિત્ર
 અને સ્વજનાદિ વર્ગને એકદમ ઉપાયો ધર સમધી હો
 ઉપાધિઓને નિલાજ્યપિ આપી અને મોહનવલ્લીના ઠઈ સર

મોહને જેમણે જડમૂળથી ઉખેળી નાખેલ છે એવા મહાપુરુષોના
ચરણમળને હું પ્રણામ કરું છું

મૂં પુષ્વિ પિ જે ગો ગિહ્ગુત્તિલીના,

વિષ્ણુ વય ગુરુકુલવાસનીના ।

અમૃચ્છિયાઽગિદ્ધ અદીળવયના,

કાલોચિયા જે પાલતિ જયના ॥૧૦॥

છા૦ પૂર્વમપિ યે નો ગૃહ્ગુત્તિલીના,

ગૃહીત્વા યત ગુરુકુલવાસનીના ।

અમૃચ્છિતા અગૃહ્ધા અદીનવદના [વચના]

કાલોચિતા યે પાલયતિ યત્ના ॥૧૦॥

અર્થ—જેઓ પૂર્વે (દીક્ષા પહેલા) ગૃહસ્થાશ્રમમાં રાખ્યા
નહિ (વિષયામાં લુબ્ધ બન્યા નહિ) અને દીક્ષા લીધા પછી
જેઓ ગુરુકુળવાસમાં (ગુરુ અને વડિન ગુરુમુખ્યો સાથે ગૃહી
વિનય વૈયાવચ્ચ પૂર્વ તેમની આજ્ઞા પાળવામાં) લીન થયા
તેમજ જેઓ મૂર્ઠા રહિત (આત્માથી ભિન્ન એવા બાહ્ય પદાર્થો
પરના મોહરહિત) રસગૃહીપણા રહિત અને દીનતા (મુખના
કે વચનના દીનપણા) રહિત થયા થકા જેઓ કાનોચિત યત્ના
(જે કામે જે ક્રિયા-સ્વાધ્યાય ધ્યાનાિ કરવાની હોય તે કાળે
તેજ ક્રિયા કરવારૂપ કર્તવ્ય) પાળે છે-બ્રજવે છે તેમને મહારા
નમસ્કાર થાઓ !!! (૧૪ મી ગાથા સાથે સંબંધ છે) ૧૦

મૂં સમિદ્સમિયા તિગુત્તિગુતા,

સજ્ઞાયક્ષણેષુ સયાણુરતા ।

સવેગચિત્તા ધિનયે ચિરતા,
 ન મોહપકે મળયં પિ ગુતા ॥૧૧॥

છા૭ સમિનિસમિતાદિગુત્તિગુનાઃ,
 સ્યાધ્યાયધ્યાનેષુ સદાતુરતા ।
 સવેગચિત્તા ધિનયે ચિરતા,
 ન મોહપરે મતાગપિ નિમતા ॥૧૧॥

અર્થ—જેઓ (જોઈ પે. ૭) આમતુ વચનનો સદુર્લેખ કરવો નિરોધ આદારાદિક વસ્તુની મોહ કરી વચ્ચ પાવતિ વસ્તુ વનાથી લેતી મૂકી અને મગમૂવાદિક નિહંવ જ્યાએ પગવવા ૩૫) પાય સમિનિઓથી યુક્ત છે તબુ (મન વચ્ચ ને કાપાને ઓપવવા ૩૫) મુખિઓથી મુખ-ચપલા ગદિત છે (વાચ્યુ પૂજ્યુ, શીખેતુ સ્મરી જતુ પમકયા કરવી અને સાઓના અધેનિા નિરનગ વિનાર કરવો તે ૩૫) સ્વધ્યાય અને (અતમચિતન૩૫) પ્યાનમા સદા મમ રહે છે વૈરાગ્ય વાસિત જેઓનું ચિત્ત છે સબ્દાદિ પથવિરમો થકી જેઓ વિરક્ત છે અને જેઓ મોહ૩૫ કીચકમાં જરાપજુ ખૂનેકા નથી એવા મહામુનિવરેને આરો નમસ્કાર થાઓ ૧૧ ૧૧

મૂ૦ ન મૂસિયા इदियतारेहि,
 विदा न जे मकरज्जयसरेहि ।
 न सुग्भिया दुष्टपरिसहेहि,
 न गजिया षोदमाइमदेहि ॥१२॥

છા૦ ન મૂપિતા શ્ચિદ્રિયતસ્કરૈ-
 વિદ્વા ન યે મકરધ્વજશરૈ ।
 ન હુમિતા હુષ્ટપરિવહૈ-
 ન ગજિતા ક્રોધાદિમટૈ ॥૧૨॥

અર્થ—ધ્ચિદ્રિયોરૂપ ચોરોથી જેઓ લૂટાયા નથી કામ
 બાણોથી જેઓ વિધાયા નથી કુખરૂપ કુષ્ટ પરિવહો આગ્ને
 ધને જેઓ ક્ષોભ પામતા નથી અને ક્રોધાદિ ક્ષાયો રૂપ
 સુમટો જેમને ગજ-હરાવી શક્યા નથી એવા મહાત્માઓને
 મ્હારો નમસ્કાર થાઓ ! ! ! ૧૨

મૂ૦ અટ્ટાઈ રદાઈ પરિચયતિ,
 ધમ્માઈ સુકાઈ સમાપરતિ ।
 નવાઈ પાવાઈ ન વધયતિ,
 પુન્નિહુપાઈ નિવિસોઝ્જયત્તિ ॥૧૩॥

છા૦ આર્ષાણિ શૌદ્રાણિ પરિત્યજન્તિ,
 ધર્માણિ શુક્રાણિ સમાચરન્તિ ।
 નવાણિ વાપાણિ ન ઘર્ષન્તિ,
 પૂર્વાયાણિ નિવિશોઘયન્તિ ॥૧૩॥

અર્થ—જેઓ (કુડુબ ધન અને શરીર પ્રમુખને લગતા
 ચિતા રૂપ) આત્મધ્યાન અને (નિવૃત્તાથી દિસાદિ કૂર કાર્યોની
 વિચારણા રૂપ) શૌદ્રધ્યાન ધરતા નથી પરન્તુ (અદિસા,
 સયમ અને તપના ચિતનરૂપ) ધર્મ ધ્યાન તથા (આત્મ-
 પરમાત્મના વિચાર રૂપ) શુક્રધ્યાન ધરે છે જેઓ

पाप कर्मों करता—आधता नहीं, परंतु पूव जन्मोंमें सर्वथा-
सत्तामें रहेला कर्मोंनु शोधन करे छे (तपादिक अनुमान
वडे नाश करे छे) जेवा ज्ञानी पुरुषोंने भ्रमारे नभरकार
थाओ ॥ १३

मू० तेसिं नमो दुक्करकारयाण,

महव्वए दुक्कर धारयाण ।

जिणागमे सुद्धपरुवगाण,

विशुद्धकरणे चरणे रयाण ॥१४॥

छा० तेभ्यो नमो दुक्करकारकेभ्यो,

महामतानि दुक्कर धारकेभ्य ।

जिनागमाना शुद्धपरुवकेभ्यो,

विशुद्धकरणे चरणे रतेभ्यः ॥१४॥

अर्थ—दुग्धे पाणी शक्य जेवा पय महावतोना धार
करनारा जिनागमोंने अनुसरी शुद्ध उपदेश आपनारा अं
नेओ विशुद्ध चरणे सिंतेरी तथा करण—सिंतेरीन
कनाग जेवा ते दुक्कर काय ।रा साधुकर
नभरकार थाओ ॥ १४

मू० अहं तु पुण्णि

सुसाहुयम्मि

१ ।

इहि पुणो ह

चिद्ध जहा

१ ।

छा० अह तु पूर्व शृङ्खासलीन ;
सुसाधुषमे विमले न लोन ।

रदानी पुनरह घलशक्तिहीन-

स्तिष्ठामि[स्तिष्ठन्] यथा जलधिरहे मीन ॥१५॥

अर्थ—हूँ तो पूर्व अवस्थाभा (शृङ्खाश्रमभा) श्री-पुत्र तथा विषय सुभोभां हीन थयो परतु निर्दोष जेवा साधु धर्मभा (साधुपत्तु स्वीकारवामा) हीन न थयो हवे तो (रिगा धि के वृद्धावस्थाना कारणे) हूँ शक्तिहीन थर्छगयो धु पाथी सुभर्छ जतां जेम भा०धु गति वगरतु भर्छपथु (किया) करी न शके तेम हूँ पछ हवे शक्ति वगरतो शु करी शकु १५

मू० जाणतओ भोगमुह अणिच,

घोरे भवे दुक्खभरे निभिच्छे ।

न लग्गओ दुविहे घम्मकिचे,

ठिओ अह कूडकवाटकिचे ॥१६॥

छा० जानन् भोगसुखमनित्य,

घोरे भवे दु खमरे निर्भत्स्ये ।

न लग्गो दिविचे घमकृत्ये,

स्थितोऽह कूटकपाट कृत्ये ॥१६॥

अर्थ—दुःखधी अरिय भाटे तिरस्कार करवा सायक जेवा आ लयकर सुसारने विरे कामभोगना सुभोने अनित्य ग्राधुवा छतां तेना त्याग करीने जे प्रकारनी (साधु के आवम्भी) धर्मकरणीमा हूँ ज्ञेयायो नहि जेथी विषयसुभोभा रायेले हूँ कूडकपाट करवायेप कूडकपाट कृत्यभां कसाछ भयो १६

मू० आसापिसाएण धम्मं विमुट्ठो,
 मनोरहे सन्वमणो-विपसो ।
 कओवरोहोव्व गिहे निट्ठो,
 चिट्ठ जहा वानरो डाण्डुको ॥१७॥

छा० आशापिशाचेन धर्माद्विमुक्तो,
 मनोरथे सर्वमनो-विधान्त ।
 कृतोपरोध इव शूद्रे निर्गुण-
 स्तिष्ठामि [स्तिष्ठन्] यथा वानरं शाखाभ्रष्टं ॥१७॥
 अर्थ—(आटपु मज्जु, ६७ आटपु भवे अटपे धर्म
 कर्त्तुं प्रत्यादि) अनेक आशाओं ३५ पिशा-नीओशी परवट
 यष्टी आवा मनना सब मनोओधो (मन३५ रथो)-विचारोम
 मरागून यवाथी जलो कर्त्तु आभ्रष्ट करी शकतो होय । तेम
 शूद्रस्थाश्रममा (स्त्री पुत्राग्निा सुष्ममा) हू र्हीन थमो मओ
 ङण यणी पडी गयेता वाहरानी पेडे धर्मथी वसित रलो १७

मू० अहसमिलिद्धा विसया अणिद्धा,
 परइए छुह्ढमुयगपुट्ठा ।
 मोहघगारे वि शडित्ति दट्ठा,
 अम्हारिसा नेव जग्गति मूढा ॥१८॥

छा० अतिसंक्लिष्टा विषया अनिष्टा,
 करणशुक्ले शिखभुजङ्गस्पृष्टा ।
 मोहान्धकारेऽपि लटित्ति दट्ठा,
 अहमादृशा नैव जायति मूढा ॥१८॥

અર્થ—અત્યંત પીડા ઉત્પન્ન કરનારા અને દીકા ન જમે તેવા કરડીલામા નખાયના એવા પશુ સર્પો અંધારામા તેમનો દર્પદ કરવામા આવે તો જેમ તરત ડખે છે અને તેનું એર યાના માણુસ એજાન બની જાય છે તેમ ન ધ્મિહવા ચોખ્ય એવા વિવચનુષો અગ્રાનપણે સેન્યા થકા પરિણામે આ ભવમા રોગાકિ મહાન કષ્ટા ઉત્પન્ન કરે છે અને પગભવમા નરકા દેકે દુર્ગતિના દુખો પ્રાપ્ત કરાવે છે એવુ જાણુવા જાન અમાગ જેવા મૂ-મૂખ જનો મોહનિદ્રામાં પડ્યા દેવાથી બચતા નથી ૧૮

મૂં ઇચો સુ મનિજ્ઞ અદ કયત્યો,
 જ પાપિઓ સિવપુરગમણસત્યો ।
 જિર્ણિદ્રમણિઓ ધમ્મો પસત્યો,
 સસારજલહિ તરણે સમત્યો ॥૧૯॥

જાગે રત સલુ મન્યેડદ્દ વૃતાર્થો
 યત્પ્રાપ્ત શિવપુરગમનસાર્થ ।
 જિનેદ્રમણિતો ધર્મ પ્રશસ્ત,
 સસારજલહિ તરણે સમર્થ ॥૧૯॥

અર્થ—ખરેખર હવે હું મહારા આત્માને કૃતાર્થ થયો માનું છુ કારણ કે -મોક્ષ નગરે જતા સાથ (સહાયરૂપ) અને સસારરૂપ સમુદને તરવા (તારવા)મા સમર્થ એવો જિનેદ્રપ્રભુએ ભાષિનો બનો ધર્મ મને પ્રાપ્ત થયો ૧૯

मू० भक्तिभरो णाम सिणो अणाह,
विण्णत्तीय परमहाण काह ।

पत्थेमि वत्थु अह किपि नाहं,
भवे भवे दिहु सुवोदिल्लाह ॥२०॥

छा० भक्तिभरो नामाऽस्मि नोऽनाथो,
विज्ञप्तिरिमा परमार्थेभ्य करिष्यामि ।
प्रार्थयामि यस्त्वद्द किमपि नाथ !,
भवे भवे ददतु सुवोदिलाभम् ॥२०॥

अर्थ—हे प्रभु ! आप भूदारा नाथ छतेहु अन्याय नर्थ
कामित्तलरेल लुदयथी आपने हुं आ (नीचे प्रभाजे) परम-
अथ भाटे (आत्मकल्याणु भाटे) विनति करीश ते स्वीकारने
हुं पीछे कर्ष (आद्य) वस्तुनी आपनी पासे प्रायना करते
नथी ने कर्ष भागशी छे ते जेज छे हे -हे प्रभु ! मं
जोषिनाभ आपो (अर्थात् जवे/भवमा मने समकितपूर्व
आपना वचन श्रवणुने। लाभ आपना धर्मने। जोष हे आपन
सेवा भजे।।। २०

मू० खमावणा सन्वजिया खमाण,
आलोयणाए चउसरणगमण ।
अणसण पच्चक्खाण च करण,
अतमि मे हुज्ज समाहिमरण ॥२१॥

छा० क्षमयामि सर्वजीवान् क्षमध्व,
आलोचनया चतु शरणगमनम् ।

અનરૂન પ્રત્યાસ્યાન ચ કરણ,

અતે મમાઽસ્તુ સમાધિમરણમ્ ॥૨૧॥

અર્થ—અતે (મરણ સમયે) હું સર્વ જીવોને ખમાવું,
 ૧ જીવો મને હમા-મારી આપે આલોચના (પાપના પ્રાપ
 ૨) પૂર્વ ચાર (અરિહત, સિદ્ધ સાધુ અને કેવળાએ જાખેવા
 ૩) શરણ અગીકાર કરે સર્વ પાપ-રચાનકના પચ્ચક્રખાણ
 ૪) પૂર્વક અણુસણુ (અત, પાણી, સુખડી અને મુખવાસ
 ૫) ચારે આહારનો જવજીવ સુધી ત્યાગ કરવારૂપ સચારો)
 ૬ અને જેવટ સમાધિ જાવે મહાઈ મરણ થાય હે પ્રભુ!
 ૭ મારી આપ પ્રત્યે એજ પ્રાર્થના છે ॥ ૨૧

૧૦ જે ભાવણાણ કુઠય પઠતિ,

પ્યસ્મ ચિત્તે પરિભાવયતિ ।

આણ જિજ્ઞાણ સયા કુળતિ,

તે સ્મૃત્તિ નિવ્વાણમુહ લહતિ ॥૨૨॥

૧૦ જે માનનાયા ફુલક પઠતિ,

પતત્સ્વચિત્તે પરિમાવયતિ ।

આજ્ઞા જિજ્ઞેદ્રાણા સદા કુચતિ,

તે સ્મૃત્તિ નિર્વાણમુલ્લ લમતે ॥૨૨॥

અર્થ—આ બધા કૃતકને જે બન્યા માઓ બણે છે
 (મુખપાક કરે છે કે કરશે) પોતાના હૃદયમાં એનું (ભાવના
 કુલમ્બું) જે ચિતન કરે છે (કે કરશે) અને જિજ્ઞેદ્રાણા આજ્ઞા
 નેઓ દર્શનાં પાળે છે (કે પાળશે) તે જીવાતમાઓ સીધ
 તરત મોક્ષનાં મુખ પામે છે (કે પામશે.) ૨૨

॥ पदे प्रयत्नम् ॥

॥ श्री गुणानुरागकुलकम् ॥

मू० *सफलद्वयाण निडय,
नमिऊण वित्यनाहपयकमल ।
परगुणग्रहण सख्य,
भणामि सोहगसिरिजणय ॥१॥

छा० सकलफल्याण निलय,
नत्वा तीर्थनाथपदकमलम् ।
परगुणग्रहण स्वरूप,
भणामि सौभाग्य थीजनपम् ॥१॥

अर्थ—सभ्य ङ वाद्युना निवासस्थान जेवा श्री तीर्थ
नाथ (शासनना नाथक श्री महावीर) लगवानना अरधुकभणने
नभीने सौभाग्य (धर्मिष्ठ वस्तुनी निर्भर हैपाती अगर
वियोग रोग शोक कपेश-कमश विगेरेतो अभाव) अने
शोभा (लोकभा पोताना सरगुणनी यती प्रशसा)ने उत्पन्न
करनार पारम्य गुणेने अहण्य करवानुं स्वरूप हुं (जिनद्वय
अधी-आचार्य) कहुं छु १

मू० उत्तमगुणाणुराओ,
निवसइ हिययमि जस्त पुरिसस्त ।

* आर्यावृत्तम्

आतित्ययरपयाओ,

न दुल्ला वस्त रिद्धिआ ॥२॥

छा० उत्तमगुणानुरागो,

निवसति हृदये यस्य पुरुषस्य ।

आतीर्थपरपद,

न दुर्लभान्नस्य (क) रिद्धय ॥२॥

अर्थ—जे पुराना हत्यर्मा उत्तम गुणवान् जन्तो तरह्
अनुराग (प्रभ) वसतो होय ते पुराने तीर्थकर पद सुधीनी
दरेक रिद्धिओ भवती दुल्लभ नथी २

मू० ते घन्ना ते पुन्ना,

तेसु पणामो हविज्ज मइ निच ।

जेसि गुणाणुराओ,

अकित्तिमो होइ अणवरय ॥३॥

छा० ते घयास्ते पुण्या-

स्तेषु प्रणामो भवतु मम नित्यम् ।

येषा गुणानुरागोऽ-

कीर्त्तनीयो भवत्यनयरतम् ॥३॥

अर्थ—तेजो वधाजुवा सापक छे, तेजो पुण्यशाणा छे
अने तेजोना प्रत्ये भदरे इमेश नमस्कार हो । हे जेमने
निगतर अरेअरे अथाग गुणानुराग (गुणुभावीपणुं) रहे छे ३

मू० किं घहुणा भणिण,

निंया तरिण निंर दाणेण ।

इक गुणाणुराय,

सिक्खह सुखाण कुल भवण ॥४॥

छा० किं बहुना पठितेन,

किंवा सप्तेन किंवा दानेन ।

एक गुणानुराग,

शिक्षतु सुप्राना कुलभयनम् ॥४॥

અર્થ—બહુ ભણવાથી શુ ? અથવા બહુ તપ કરવાથી શુ ? અથવા બહુ દાન દેવાથી (પણ) શુ ઘનતાર છે ? (ને શુભપ્રાપ્તિપણ ન હોય તો) (માટે) ફક્ત એક ગુણાનુરાગને શીખો કે ને (ગુણાનુરાગ) સુખોત્તર (ખાસ) ઉત્પત્તિસ્થાન છે ૪

मू० जइ वि चरसि तर-विडल,

पढसि सुय करिसि विविह रुढाइ ।

न घरसि गुणाणुराय,

परेसु ता निफल सयल ॥५॥

छा० यद्यपि चरसि तपो विपुल,

पठति श्रुत करोपि विविधकष्टानि ।

न घरसि गुणानुराग,

परेसु तदि निफल सकलम् ॥५॥

અર્થ—ને કે તું ભારે તપ કરે છે શાસ્ત્ર ભણે છે અને (સુખ મેળવવા માટે) અનેક પ્રકારના કષ્ટ કરે છે પરંતુ ખીજના શુભો તરફ અનુરાગ (પ્રેમ) નથી ધરતો તો એ બધું નિષ્ફળ છે ૫

मू० सोऽङ्गण गुणुकरिस,
 अन्नस्स करेसि मच्छर जइ वि ।
 ता नूण ससारे,
 पराहव सदसि सञ्चत्य ॥६॥

छा० श्रुत्वा गुणोत्कर्ष-
 मन्यस्य करोपि मत्सर यद्यपि ।
 तस्माद्भूत ससारे,
 परामत्र सहिष्यसे सर्वत्र ॥६॥

अर्थ—शीतना गुणोनी प्रशसा साभणाने जे तुं मत्सर
 (धर्ष्या-अपेभाध्) करे छे, तो (ते धरशुधी) तुं नञ्जीपसे
 आ ससारमा सयणा स्थजे पराभव पाभीश ६

मू० गुणवताण नराण,
 ईसाभर तिमिरपूरिओ भणसि ।
 जइ कइवि दोसलेस,
 ता भमसि भवे अपारमि ॥७॥

छा० गुणवता नराणा-
 मोर्ष्याभरतिमिरपूरितो धक्ष्यसे ।
 यदि कथमपि दोषलेश,
 तर्हि भ्रमिष्यसि मवेऽपारे ॥७॥

अर्थ—गुणवंत पुरुषोनी धर्ष्याना न्नेरूप अंध

आधरो जनीने जे तुं कर्तुपणु रीते सेक्षमान तेमना होए
 क्हाडीश तो पणु अपार सत्कारमा अभीश ७

मू० ज अब्मसेइ जीवो,
 गुण च दोस च इत्य जम्ममि ।
 त परलोए पावइ,
 अब्मासेण पुणो तेण ॥८॥

छा० यदभ्यस्यति जीवो,
 गुण च क्षोप चाथ जमन्ति ।
 तत्परलोए प्राप्नोति,
 अभ्यासेन पुनस्तेन ॥८॥

अर्थ—एव आ जन्ममा शुधु के होएमाथी जेने
 अब्मास पाडे ते अब्मासे करीने इरी परलोकमा पणु तेन
 (शुधु के होएने) पावे छे ८

मू० जो जपइ परदोसे,
 गुणसयभरिओ वि मच्छरुद्धे
 सो विउसाण मसारो,
 पलालपुजव्व पडिभाइ ॥९॥

छा० यो जल्पति परदोषान्,
 गुणशतश्रुतापि मत्सरभरेण ।
 स विदुषामसार,
 पलालपुञ्ज इव प्रतिमाति ॥९॥

अर्थ—डोअ पुरुष घेते सेडो मुखोथी करेले उता
 पक्षु मत्सग्ना (मरना) आवेशथी पराया दोष जेले तो ते
 विद्वान् जनोभां पराणना पुणा सरथो ह्म वगरने (गुग्गु)
 अथाय छे ६

मू० जो परदोसे गिण्डइ,
 सतासते वि उट्टभावेण ।
 सो अप्पाण वरइ,
 पावेण निरत्यण्णा वि ॥१०॥

छा० य परदोपान् पृह्णाति,
 सदमतोपि दुष्टभावेन ।
 स आमान बध्नाति,
 पापेन निरर्थकेनापि ॥१०॥

अर्थ—जे पुरुष दुष्ट भावथी उता ते अउता पराया
 दोष मद्दथु करे ते पेराना आत्माने निरर्थक पापथी जेडे
 छे १०

मू० त नियमा मृतव,
 जतो उप्पज्जए कसायमी ।
 त वत्थु धारिज्जा,
 जेणोरसमो कसायाण ॥११॥

छा० तन्नियमान्मोक्तव्य,
 यत उत्पद्यते कषायस्मि ।

તદ્વસ્તુ ધારયેદ્,

યેનોપશમ કપાયણામ્ ॥૧૧॥

અર્થ—જેનાથી કપાયણ અગ્નિ પ્રદીપ્ત થાય તેવા મનઃ
ચોક્કસપણે છોડી દેવું અને જેનાથી કપાયે શાત થાય
વસ્તુ (કામ કે નિયમ) ધારણ કરવી (સ્વીકારવી) ૧૧

મૂં જઈ ઇચ્છહ ગુરુઅત્,

તિદ્દુઅણમજ્ઞમિ અપ્પણો નિયમા ।

તા સત્ત્વપયત્તેજ,

પરદોસવિવજ્જણ કુણહ ॥૧૨॥

છા૦ યદોચ્છત ગૌરવ,

ત્રિભુવનમધ્ય આત્મનો નિયમાત્ ।

તાદિં સર્વપ્રયત્નેન,

પરદોષવિવર્જન કુરુત ॥૧૨॥

અર્થ—જો તમે ત્રણ જગત્ની આ ૨ પોતાની મ્હોટાઈ
મેળવવા અરેખર ઇચ્છતા હો તો સર્વ પ્રયત્નથી પરાયા દોષોની
નિંદા કરવાનું પૂરતી રીતે વળન કરો (છોડો) ૧૨

મૂં ચઢહા પસસણિજ્ઞા,

પુરિસા સન્વુત્તમુત્તમા લોણ ।

ઉત્તમ ઉત્તમ ઉત્તમ—,

મજિશ્મભાવા ય સર્વેસિ ॥૧૩॥

જે અહમ અહમ અહમા,

गुरुन्म्या धम्मवज्जिया पुरिसा ।

ते वि य १ निदण्डिजा,

किं तु दया तेषु कायच्चा ॥१४॥ जुम्म ।

१० चतुर्धा प्रशस्तनीया ,

पुरुषा सर्वोत्तमोत्तमा लोके ।

उत्तमोत्तमा उत्तमा,

मध्यम भायाश्च सर्वेषाम् ॥१३॥

येऽधमाधमा अधमा,

गुरुकर्माणो धर्मवर्जिता पुरुषा ।

तेऽपि च न निदनीया ,

किन्तु दया तेषु कत्तव्या ॥१४॥

अर्थ—आ जगतमा चार प्रभङ्गा पुरुष सब काष्ठिने प्रशसा करवा योअ छे -अेक सर्वोत्तमोत्तम धीज्ज उत्तमोत्तम धीज्ज उत्तम, अने योथा मध्यम १३ (उपरत) पायमा अधम अने छट्ठा अधमाधम अे (पाठणना ये) वारे कर्म्म अने धर्मवर्जित होय छे ज्जा तेज्जेनी (प्रशसा तो नञ् करवी परंतु) निंदा पय्य न करवी ज्जेअे किंतु तेज्जे उपर दया करवी ज्जेअे १४

मू० पंचगुणमडजुव्वण-

वतीणं सुरदिसारदेहाण ।

जुवईण मज्झगओ,

सन्बुत्तमरुव्ववतीण ॥१५॥

આજમ્મ વખયારી,

મળવયકાણ્દિ જો ધરહ સીલ ।

સવ્વુત્તમુત્તમો પુણ,

સો પુરિસો સવ્વનમણિજ્જો ॥૧૬॥ જુમ્મં ।

છા૦ પ્રત્યગોદ્રટ યૌવન-

ઘતીના સુરભિ સાર દેહાનામ્ ।

યુવતીના મધ્યગત,

સર્વોત્તમરૂપવતીનામ્ ॥૧૫॥

આજમ્મ વ્રહ્મચારી,

મનોવાક્કાય ચેં ધરતિ શીલમ્ ।

સર્વોત્તમોત્તમ પુન,

સ પુરુષ સર્વે નમનોય ॥૧૬॥

અર્થ—અગે અગમા પ્રમ્દી નીકળેવા આકગ યૌવનવાળી, સુગધથી બહેકતા શરીરવાળી અને સવથી ઉત્તમ રૂપવાળી એવી સ્ત્રીઓના વચ્ચે રહીને જે પુરુષ જન્મથી વ્રહ્મચારી રહ્યો થકો મન વચન અને કાયાથી શિયળધારી રહે તે પુરુષ સર્વોત્તમોત્તમ જાણવો અને તે સવ કોઈને નમવા લાયક (નેમ નાથ અને જન્મુઆમી સગખા) હોય છે ૧૫-૧૬

મૂ૦ એવ વિહજુવદ્ગઓ,

જો રાગી હુજ્જ વહવિ ઇગસમય ।

વીપસમયમિ નિંદહ,

ત વાવ સવ્વભાવેણ ॥૧૭॥

जन्ममि तन्मि न पुणो,

हविच्च रागो मणमि जस्स कया ।

सो होइ उत्तमुत्तम-

रवो पुरिसो महासत्तो ॥१८॥ जुम्म ।

१७ पत्र विद्ययुषतिगतो,

यो रागी भवेत्कथमप्येष समयम् ।

द्वितीयसमये निन्दते,

तत्पाप सचमायेन ॥१७॥

जन्मन्ति तस्मिन् पुन-

र्भवेद्भागो मनसि यस्य कदा ।

स भवत्युत्तमोत्तम-

रूप पुरुषो महासत्त्व ॥१८॥ युग्म ॥

अर्थ—जैवा प्रकारनी (सर्वोत्तम रूपवाणी) स्त्रीजैवानी
 जे रक्षी थोडे जे पुरुष कदाय कोष्ठपणु नकारे मान जेक
 पणुअणु मनमा देनायमान थाय पणु अकारमा नहि इसाता
 रत सावधान अर्थ श्रीश्रु क्षणेण ते (मानसिक) पापने पूर्ण
 आवधी निरे जने इरीधी ते जन्ममा क्यारे पणु तेना
 जन्ममा तेवो गग विपन्न न थाय ते पुरुष (रक्षनेभी सरणो)
 उत्तमोत्तम जणुवो ते पणु महामणवान् ज गणुय छे १७-१८

मू० पिच्छइ जुवईस्व,

मणसा चित्तेइ अहव खण मेग ।

जो नापरइ अकज्ज,
 पत्थिज्जतो वि इत्थीहिं ॥१९॥
 साहू वा सडू वा,
 सदारसतोस सायरो हुज्जा ।
 सो उत्तमो मणुस्सो,
 नायव्वो थोव ससारो ॥२०॥ ॥जुम्म॥

छा० पश्यति युवतिरप,
 मनसा चितयत्यथवा क्षणमेकम् ।
 यो नाचरत्यकार्यं,
 प्राथयमानोऽपिस्त्रीभि ॥१९॥
 साधु र्घां धादो घा,
 स्वदारसतोपसागरो भवेत् ।
 स उत्तमो मनुष्यो,
 हातय स्तोक्ससार ॥२०॥ युग्मम् ॥

अर्थ—जे पुश्प स्त्रीनुं रूप नेछी क्षणकर मनथी तेना
 तरइ भैयाया छता पथु अने ते स्त्रीजे तेने ज्ञानया छता
 पथु अकार्यमा इसाय नहि परतु साधु होय तो साधु तरी
 पोतानुं (सवथा) अकार्य प्रत नगनी राणे अथवा आवक
 होय तो स्वदार सतोषी प्रत (पोतानी स्त्रीमात्र सतोष राभी
 परस्त्री गमननुं सर्वथा पञ्चउपाधु रूप नियम) पाले ते साधु
 के आवक उत्तम पुश्प नथुवे। ते पुश्प पथु अ प ससार
 नथुवे। १९-२०

१० पुरिसत्पेष्टु पवद्दइ,
जो पुरिसो घम्मअत्य पम्मुहेसु ।

अनुत्तमवासाह,
मच्चिमरूवो हवइ एसो ॥२१॥

१० पुरुषार्थेषु प्रयत्ते,
यः पुरुषो धर्मार्थप्रमुद्येषु ।

अन्योन्यमव्यावाह,
मध्यमरूपो भवत्येष ॥२१॥

अर्थ—ते पुरुष धर्म, अर्थ अने काम अने त्रये पुरुषा
ने अरसपरस व्याध न आवे अथी रीते तेभा प्रवर्ते (धर्म
अने धर्म, अर्थ-धन भाटे धधाना वभते धधे अने ध्रिद्रि-
ने तृप्त करवाना वभते भावु पीतु विगेरे करे ते समप्ति
हे पशु समकित पामवाने योअ जनेने। भार्गानुसारीना उप
शुवाजे होय) ते मध्यम पुरुष ज्ञानुवे। २१

० एषसि पुरिसाण,
जइ गुणग्रहण करेसि बहुमाणा ।

तो आसन्न सिवमुद्धो,
होसि तुम नत्थि सदेहो ॥२२॥

१० एतेषा पुरुषाणा,
यदि गुणग्रहण करिष्यसि बहुमानात् ।
तर्ह्यसन्नश्चिचसुखो,
भविष्यसि त्व नास्ति सदेह ।

अर्थ—जे श्वरे जभरना पुशपोना गुलेनी जे व
 लदुमान धरीने प्रशसा करीय, तो तु योडा कजभाज मे धनी
 सुख भेजवीय तेभा हरो। स्तेह नधी. २२

मू० पासत्याइसु अहुणा,
 सजमसिदिलेसु मुफजोगेसु ।
 नो गरिहा फायव्वा,
 नेव पससा सहामज्जे ॥२३॥

छा० पाश्वर्यादिप्यधुना,
 सयमसिधिलेषु मुचयोगेषु ।
 नो गर्हा कर्त्तव्या,
 नैष प्रशस्ता सभामध्ये ॥२३॥

अर्थ—आजकाल सयम पाणवामा नीजा पडेवा, योम
 क्रियाहीन (संयमनी करणी—आचार वगरना जेवा पाश्वर्य-
 भाव साधु वेपधारी पुशपोनी जामतभा सभा वज्जे न तो
 तेमनी निंदा करवी जने न तो प्रशसा करी २३

मू० काऊण तेषु करण,
 जइ मन्नइ तो पयासए मगग ।
 अह रुसइ तो नियमा,
 न तेसिं दोस पयासेइ ॥२४॥

छा० हत्वा तेषु करणा,
 यदि मचते तद्धि प्रकाशयेग्मार्गम् ।

यद्य रुष्यति तर्हि नियमा-

न्न तेषा दोष प्रकाशयेत् ॥२४॥

अर्थ—तेजो पर कइया धापीने जे तेजो माने जेम होय तो थरो रस्तो अताववो पशु जे तेम करता तेजो गुप्से थाय तो पधी आपजे तेमना होय प्रकाशवा नहि २४

मू० सपइ दसमसमष्ट

दीसइ थोवो वि जस्स धम्मगुणो ।

बहुमाणो कायन्वो,

तस्स सया धम्मबुद्धाए ॥२५॥

छा० सप्रति दूपम समये,

दइयते स्तोत्रोपि यस्य धमगुण ।

बहुमान कर्त्तव्य ,

तस्य सदा धर्मबुद्धया ॥२५॥

अर्थ—आजना विषम वपतमां जेनी पासे थोडे पशु धार्मिक गुण देभवाभां आवे तेना तगइ हमेशा धर्मबुद्धिधी बहुमान अतावता रहेवु २५

मू० परगच्छे सयगच्छे,

जे सविग्गा बहुस्सुया मुणियो ।

तेसि गुणाणुराय,

मा मुंचसु मच्छरप्पहओ ॥२६॥

छा० परगच्छे स्वकगच्छे,
 ये संविज्ञा बहुश्रुता मुनयः ।
 तेषां गुणानुराग,
 सा मुञ्च मत्सरप्रदत ॥२६॥

अर्थ—पराया गच्छमां अगरे पोताना गच्छमां नो वैरा
 श्रवान् अने विज्ञान् मुनियो होय तेमना तरइ मत्सर-ध्वि
 भावयी गुणानुराग भूकेतो नदि २६

मू० गुणरयणमडियाणं
 बहुमाण जो करेइ सुद्धमणो ।
 सुलहा अन्नभवंमि य,
 तस्य गुणा ह्युति नियमेण ॥२७॥

छा० गुणरत्नमण्डिताना,
 बहुमान य करोति शुद्धमना ।
 सुलभा अन्यमने च,
 तस्य गुणा भवन्ति नियमेन ॥२७॥

अर्थ—शुद्धधी रत्नोधी शशुगारायणा-उत्तम शुद्धवाणा
 पुरोधेनु नो शुद्ध मनधी बहुमान करे तेने श्रीमन्न लवभा ते
 ते शुद्धो सुलभ यर्ध पडे छे २७

मू० एष गुणापुराय,
 सम्म जो धरइ धरणीमञ्जमि ।
 सिरिसोमसुदरपय,
 सो पावइ सव्वनमणिज्ज ॥२८॥

छा० षन गुणानुराग,

सम्यग्यो धरति धरणीमध्ये ।

धी सोमसु-दरपद्,

स प्राप्नोति सर्वनमनीयम् ॥२८॥

अर्थ—आ गुणानुरागने जे पुरुष सम्यक्-सारी शीते आ पृथ्वीमा रही धरधु करे ते सोमसु-दर-शोभता र्थे जेवा शक्तिमय अने सर्वने नमनीय (तीर्थ-२३५) पदने पावे २८

॥ घन्टे सद्गुरुम् ॥

॥ उपदेश रत्नमाला ॥

॥ मंगलाचरणम् ॥

मू० * उव एस रयणकोस,
नासिअ-नीसेस-लोग-दोगघ ।
उवएस-रयण-पाल,
बुच्छ नमिऊण वीरजिण ॥१॥

छा० उपदेशरत्नकोष,
नाशित्तनि शेषलोकदौर्गह्यम् ।
उपदेश रत्नमाला,
घक्ष्ये नत्वा घीरजिनम् ॥१॥

अर्थ—उपदेशभी रत्नोना भणना सरभा अने जगतन
शुवोनी सपूर्व दुर्गतियो नाश करनार जेवा श्री महावीर
प्रभुने नमस्कार करिने हूँ (पद्मजिनेश्वरसरि) उपदेशरत्नमालाने
कहीश १

मू० जीवदयाइ रमिज्जइ,
इदियवग्गो दमिज्जइ सयावि ।

* शार्यावृत्तम्

सद्भोव भावा

सद्य चेव चविज्जइ,

धम्मस्स रहस्स मिणमेव ॥२॥

छा० जीवद्याया रम्यते,

इन्द्रियगो दम्यते सदापि ।

सत्य चेव कथ्यते,

धमस्य रहस्य मिदमेव ॥२॥

अर्थ—भनुष्य श्रवणा पाणवाभा रम्यु करे, पाये

धन्द्रियोने दमे (वश करे) अने सायु भोने जेण धमनु
(धर्म पाभ्यानु) गदस्य (निशानी) छे २

मू० शील न हु सडिज्जइ,

न सबसिज्जइ सम कुसीलेहि ।

गुरुवपण न सलिज्जइ,

जइ नज्जइ धम्मपरमत्थो ॥३॥

छा० शील न खलु सण्डयते,

न सयस्यते मम कुशीले ।

गुरुवचन न स्रस्यते,

यदि शायते धर्मपरमार्थे ॥३॥

अर्थ—धमनो परमार्थ (सत्य स्वरूप) जो लक्ष्यवाभा
आवेद होय तो भाषुस शियानु पजन न करे कुशील-
दुराचारी स्त्री पुरुषो साथे न वसे (तेमनो परियय-सोप्यत)
न करे अने शुशना वयननी रभयना (लग-छिह्यवन) न

न करे ३

મૂ० ચવલ ન ચરુમિજ્જહ,
 વિરહજ્જહ નેર હન્મહો ઘેસો,
 વક્ક ન પલોહજ્જહ
 રુદ્ધા વિ મળતિ કિં પિસુણા ॥૪૪॥

છા० ચપલ ન ચક્રમ્યતે,
 વિરચ્યતે નૈવોદ્ગટો ઘેવઃ ।
 વક્ક (વક્ક) ન પ્રલોપ્યતે,
 રુદ્ધા સપિ મળન્તિ કિં પિશુના ? ॥૪૫॥

અર્થ—જો મનુષ્ય અપમતાથી (ઉદ્વેગથી) ન ચાલે,
 ઉદ્વેગ (ફેરફાર-બહાહાર) વેશ (પોષાક) ન પહેરે અને વાકુ
 (આડી નજરે) ન લુપ્તે તો તેને કાપાયમાન થયેલા જીવા પશુ
 આડીયાઓ (અદેખા લોકો) સુ કહી શકવાના હતા ? અર્થાત્
 તેઓ તેના સંબંધમાં કંઈ પણ ખોલી શકવાના નથી ૪

મૂ० નિયમિજ્જહ નિયમીહા,
 અવિવારિય નેવ કિજ્જહ વક્ક ।
 ન કુલ્લસ્મ્મો ય લુપ્પહ,
 કુવિઓ કિં કુણ્ણહ કલ્લિકાલ્લો ? ॥૪૬॥

છા० નિયમ્યતે નિજજિહ્વા,
 અવિચારિતં નૈવ ક્રિયતે કાયમ્ ।
 ન કુલ્લકર્મ ચ લુપ્યતે,
 કુપિત કિં કરોતિ કલ્લિકાલ્મ્ ॥૪૭॥

अर्थ—ने भाषुस पोतानी छुने (भावा, पीवा अने बोखामा) पय राप्ते पयर विद्यायु डार्छ काम न करे अने पोताना दुजना ने धर्म-उभ तेने न छोडे तो तेने डापायमान धयेतो अवे। उगिमाण पयु शु ठरी शक्ति अर्थात् काजयुग के दुषम काण पयु तेने दु अदाछ न थाय. ५

सू० मम्म न उल्लविज्जइ,

कस्स वि आल न जिज्जइ कया वि ।

को वि न उक्कोसिज्जइ,

सज्जनमग्गो इमो दुग्गो ॥६॥

छा० मर्म नोह्यते,

कस्याप्याल न दीयते कदापि ।

कोऽपि नोत्सृज्यते,

सज्जनमार्गोऽय दुर्ग ॥६॥

अर्थ—डार्छिना मम (दाय) प्रगट न करवा डार्छिना उपर करारे पयु भेादु आण (कनड) न अडावतु अने डार्छि उपर आडोश न करवे। (निरस्कार पूवक कडार शब्द डार्छिने न कहेवे।), अे भलभूत डिह्ला सरभे। सज्जन पुइयेना भाग छे ६

सू० सच्चस्स उरपरिज्जइ,

न पम्हसिज्जइ परस्स उवयारो ।

विहल अवठविज्जइ,

उवणमो एस विउसाणं ॥७॥

छा० सर्पस्योपक्रियते,
 न विस्मर्यते परस्योपकार ।
 विह्वयतेऽवलम्ब्यते,
 उपदेश एव विदुषाम् ॥७॥

अर्थ—प्राणिमात्र उपर मनुष्ये उपकार करवे। डोर्धपशु
 भाष्यसे पोता उपर करेले। उपकार कही पशु भूदवे नहि
 अने दीन-दुष्पी लुवेने आशरे आपवे। अवे। उपदेश
 विद्वाने करे छे ७

मू० को वि न अन्मत्यज्जइ,
 किज्जइ कस्स वि न पत्यणा भगो ।
 दीण न जपिज्जइ,
 जीविज्जइ जाव जिअलोए ॥८॥

छा० कोऽपि नान्यश्चर्यते,
 क्रियते कस्यापि न प्रार्थनाभग ।
 दीन न च जल्प्यते,
 जीव्यते यावज्जीवलोके ॥८॥

अर्थ—डोर्धनी पासे डर्ध पशु भागवु नहि (हाय लमाववे।
 नहि) डोर्धनी पशु प्रार्थना (याचना)ने लभ करवे नहि अने
 डोर्ध पासे पशु दीनताना (राकडापशुना) वचन जोलवा नहि
 लुगी पर्यंत आ प्रभाषे वतनार पुरुष जगत्मा पूज्य
 अने छे ।

मू० अप्या न पसमिज्ज,
 निदिज्ज दुग्गपो वि न कया वि ।
 बहु बहुसो न हमिज्ज,
 लभइ गुरुमत्तम नेण ॥१२॥

छ० आत्मा न प्रशस्यते,
 निन्द्यते दुर्वनोऽपि न कदापि ।
 बहु बहुशो न हस्यत,
 लभ्यते गुरुत्वं सन इष्य

अर्थ—भाषुसे पोलानी कइ न करी दुट भाषुमनी
 पक्षु निंदा न करी अने एन कइ अने असु नदि अ
 प्रभासे वर्नवाथी भेडागछ भरे ० ८

मू० रिउणो न बीससिज्ज,
 कयावि वचिज्ज न सीम्यो ।
 न कयम्वेहि इविज्जा,
 एसो नायस्स मज्ज ॥१३॥

छा० रियोर्न विश्वस्यते,
 कदापि धन्यत इष्यते ।
 न वृत्तज्ञे भ्यते,
 एष न्यायस्य विद्वान् ॥१३॥

अर्थ—भाषुसे दुश्मनने कइ न करी
 उपर विश्वास राखनारने छेनाए न करी
 ज्ञानववा (बूनेवा) नहि पास करी करेवा
 नु ० ८

મૂ० રઘિજ્ઞઙ્ઙ સુગુણેસુ,
 ઘઙ્ઙઙ રાત્રો ન નેહવજ્ઞેસુ ।
 ઙ્ઙિજ્ઞઙ્ઙ પત્તપરિવત્વા,
 દવત્વાણ ઇમો ય કસવટ્ટો ॥૧૧॥

છા० રચ્યતે સુગુણેષુ,
 ઘઘ્યતે રાગો ન સ્નેહયગ્યેષુ ।
 ક્રયતે પાત્રપરીક્ષા,
 દક્ષાણામય ચ કષયટ્ટ ॥૧૧॥

અર્થ—ગુણી પુરુષો દેખીને રાજી થવું સ્નેહ વગરના
 માણસો સાથે પ્રેમ જોડવો નહિ અને પાત્રપરીક્ષા (ગુણી કે
 અવગુણી થોડા કે અથોડા માણસની તપાસ) કરવી આ
 બાબતમાં કાલા માણસોની કસોટી છે ૧૧

મૂ० નારુજ્ઞમાયરિજ્ઞઙ્ઙ,
 અપ્પા પાદિજ્ઞઙ્ઙ ન ય ઘયણિજ્ઞે ।
 ન ય સાહસ ચઙ્ઙઙઙ્ઙ,
 ઘપ્પિજ્ઞઙ્ઙ તેણ જગહત્થો ॥૧૨॥

છા० નાકાર્યમાચર્ય્યતે,
 આત્મા પાત્યતે ન ચ વચનીયે ।
 ન ચ સાહસ ત્યજ્યતે,
 ઘત્પઘ્યતે તેન જગદ્દસ્ત ॥૧૨॥

અર્થ—માણસ જો કોઈ અકાર્ય (ન કરવા લાયક કામ
 ન કરે જગત્મા નિંદાને પાત્ર એવા કામમાં આત્માને જો

नहि अने गमे तेरी आइत आवी पडे तो पशु साहस
(उत्साह के धीरज) न छोडे तो ते भाषुस लोकोनी आंगणीओ
अडे (जगत्मा उच्ये रहे) १२

मू० वसणे वि न मुञ्जिज्जइ,

मुच्चइ माणो न नाम मरणे वि ।

विहववखए वि दिज्जइ,

वयमसिधार खु धीराण ॥१३॥

छा० व्यसनेऽपि न मुह्यते,

मुच्यते मानो न नाम मरणेपि ।

विमघक्षयेऽपि क्षीयते,

व्रतमसिधारं खलु धीराणाम् ॥१३॥

अर्थ—गमे तेवु कष्ट आवी पडे तो पशु मुंठावु नहि
भरषु आ ये पशु (भरता सुधी पशु) पोतानी लीघेही टेक-
आभडी पराजर निभावरी अने वैभव आया जवा छता
पशु दान आपवु आ वीउ पुश्चोना भाडानी धार सरणे
भार्ग छे १३

मू० अइनेहो न वहिज्जइ,

रुसिज्जइ नेव पिये वि पइदिह ।

वद्वारिज्जइ न कन्ही,

जलजली दिज्जइ दुहाण ॥१४॥

छा० अतिस्नेहो मोह्यते,

रूप्यते नैव प्रियेति प्रतिव्रियम्

વુચ્યતે ન કલિ,

જ્વલાન્નલિર્દીયતે લુપ્તાનામ્ ॥૧૪॥

અર્થ—કાષ્ટની સાથે અતિ સ્નેહ કરવો નહિ, તેમજ પ્રિયમા પ્રિય જન સાથે વારવાર રીસાતુ નહિ અને કષ્ટ્યા-ક્ષેશ-ક્રમસ વધારવા નહિ આ પ્રમાણે વર્તવાથી દુખને જગાજગા દેવાય છે (દુખ આવતું નથી) ૧૪

મૂ० ન કુસમેણ વસિજ્જઈ,

વાલસ્સ વિ ધિપ્પણ દિય વયણ ।

અનયાઠ નિવટ્ટિજ્જઈ,

ન હોઈ વયણિજ્જયા એવ ॥૧૫॥

છા० ન કુસમેન વસ્યતે,

વાલસ્યાપિ ગૃહ્યતે દિત વચનમ્ ।

અયાયાત્તુ નિરુત્યતે,

ન મરતિ વચનીયતૈયમ્ ॥૧૫॥

અર્થ—જે માણસ કુસોખતમા વસે નહિ બાબક પાસેથી પણ દિતવચન ગ્રહણ કરે અને અનીતિ-અન્યાયના માર્ગથી પાછો ફરે-ફર રહે તેની જગતમા કદી પણ નિ । ચની નથી ૧૫

મૂ० વિહવે વિ નમચ્ચિજ્જઈ,

ન વિસીઈજ્જઈ અસપયાણ વિ ।

વટ્ટિજ્જઈ સમભાવે,

ન હોઈ રણરણઈ સતાવો ॥૧૬॥

छा० निमघेऽपि न मघते,
न विपाद्यतेऽसपद्यपि ।

चृत्यते समभावे,

न भवति रत्यरत्यो सन्ताप ॥१६॥

अर्थ—पूर्व पुष्पना योजे वैभव-धन संपत्तिनी प्राप्ति
थवा छता तेनो (अस्थिर जगुमि) शर्व करवो नदि, अगुभना
उच्ये वैभवहीन (दरिद्रतावण्य) इत्याभा पक्ष भे० भरेनो नदि
अने हमेथा (सुभ दुःखभा अनेन विरोधमां डे यत्रु भिन
पर) समभाव गणवो आम वर्तव्यथी वी पत्रु संताप थने
नथी १६

मू० वन्निज्जइ मिच्चगुणो,

न परुक्ख न य सुयस्स पक्खस्स ।

महिलाड नोभया वि हु,

न नस्सइ जेण माइप्प ॥१७॥

छा० वर्ण्यते भृत्यगुणो,

न परोऽत न च सुक्ख्य प्रयश्चम् ।

महिलाया नोभयेऽपि घटु,

न नश्यते येन माहात्म्यम् ॥१७॥

अर्थ—परोक्षार्था (जीज्ज पक्षे) नेभना गुणाना वभाष्य
करवा नदि (पक्ष मोटे वभाष्य भवथे) पुनर्ता वभाष्य मोटे
नय करवा (पक्ष जीज्ज पासं भवथे) अने श्रीना वभाष्य
मोटे डे जीज्ज पासं पक्ष न करव आस करवाथी भेदात्
नाथ पासती नथी १७

મૂ૦ જંપિજ્જઈ પિયવચ્ચન,
 કિજ્જઈ વિણઓ ય દિજ્જણ દાણ ।
 પરગુણમદ્દણ કિજ્જઈ,
 અમૂલ્લમર્તઠ વસીકરણ ॥૧૮॥

છા૦ જલ્પ્યત્તે પ્રિયવચ્ચન,
 ક્રિયત્તે વિનયદ્ધ ધીયત્તે દાનમ્ ।
 પરગુણમદ્દણ ક્રિયત્તે,
 અમૂલ્લમર્તઠ વસીકરણમ્ ॥૧૮॥

અર્થ—માણસે દુનિયાં પ્રિયવચ્ચન બોલવું, દરેકનો વિનય કરવો. ઉદારતાપૂર્વક દાન આપવું અને દરેકમાથી (ચિત્તન્ય કે નહીં-દરેક પ્રાણીમાથી અને દરેક પદાર્થમાથી) ગુણમદ્દણ કરવું-ગુણમદ્દણ કરવું એ અમૂલ્ય વસીકરણ છે ૧૮

મૂ૦ પત્યાવે જંપિજ્જઈ,
 સમ્માણિજ્જઈ સ્વલ્લો વિ વહુમજ્જે ।
 નજ્જઈ સપરવિસેસો,
 સયલ્લત્યા તસ્સ સિજ્જતિ ॥૧૯॥

છા૦ પ્રસ્તાવે જલ્પ્યત્તે,
 સમ્માયત્તે સ્વલ્લોપિ વહુમજ્જે ।
 ક્ષાયત્તે સ્વપર વિશેવ,
 સક્કલાર્યાસ્સસ્ય સિધ્ધન્તિ ॥૧૯॥

અર્થ—અવસરને ઉચિત (જે વખતે જે બોલવું જરૂર પડે) બોલવું, ધણા માણસોના વચ્ચે કુદૃષ્ટ માણસને પણ

महुमान-सन्मान आप्तुं अने स्व अने परने (पोताने)
 दाखुं अने पारको दाखुं । अजर पोतानुं शु अने पारकु शु ।
 (विगेरेने) ने सभज्जेवा आ प्रभावे करनारा सर्व कार्यामां
 सिद्धि-सङ्गता भेणवे छे १९

मू० मताईण न पासे,

गम्मइ न हु परगहे अबीएहि ।

पडिवन्न पालिज्जइ,

सुकुलीणत्त हवइ एव ॥२०॥

छा० मन्त्रादीना न पार्श्वे,

गम्यते न स्रज्जु परगृहेऽद्वितीयै ।

प्रतिपन्न पाल्यते,

सुकुलीनत्य मचत्वेवम् ॥२०॥

अर्थ—अत्र तत्रादिभिना भर्गे न लय (इहमा न इसाय)
 पारके घेर ओकलो न लय अने अंगीकार करेख (प्रतिज्ञा-टेक
 विगेरे) अर्थात् पावे ते अनुष्यमां कुक्षीनपल्लुं दोष छे २०

मू० भुजइ भुजावज्जइ,

पुच्छिज्ज मणोगर्यं कडिज्ज सर्यं ।

दिज्जइ लिज्जइ उचिय,

इच्छिज्जइ जइ थिरं पिम्मं ॥२१॥

छा० भुज्यते भोज्यते,

पृच्छयते मनोगतं कथ्यते स्वयम् ।

ધીયતે લીયતે-ઉચિત,

શ્ચ્યતે યદિ સ્થિરં પ્રેમ ॥૨૧॥

અર્થ—ખાવુ, ખવરાવવુ અંતરની વાત (સુખ કુખની
ગુપ્ત વાત) પુખ્તી તેમજ કહેવી ઉચિત (ચોખ) વસ્તુ લેવી
અને દેવી પ્રેમને સ્થિર કરવાનો આ માર્ગ છે (અર્થાત
પ્રીતિના એ ૭ લક્ષણો છે) ૨૧

મૂ० કો વિ ન અવમન્નિજ્જઈ,

ન ગલ્લિજ્જઈ તુણેહિ નિયર્હિ ।

ન ય વિમ્હઓ વહિજ્જઈ,

ઘઠુરયણા જેણિમા પુદ્દમી ॥૨૨॥

છા० કોડપિ નાપમાયતે,

ન ગર્વ્યતે ગુણં નિજ્જયે ।

ન ચ વિસ્મય ઉહ્યતે,

ઘટ્ટરત્ના યેનેચ પૃથ્વી ॥૨૨॥

અર્થ—માણસે કોઈ પશુ અપમાન ન કરવું પોતાના
ગુણોનો ગર્વ ન કરવો અને કોઈ બાનતમા વિસ્મય ન પામવું
કારણ કે આ પૃથ્વી અનેક રત્નોથી (વિદ્યા શક્તિ—માત્મનુજ
વિગેરે અનેક ગુણોથી શોભતા સત્પુરુષરૂપી રત્નોથી) ભરેલી છે ૨૨

મૂ० આરમિજ્જઈ લહુય,

કિજ્જઈ વજ્જ મહતમ વિ પચ્છા ।

ન ય સ્કરિસો મિજ્જઈ,

લબ્મઈ ગુરુઅત્તણ જેણ ॥૨૩॥

છા૦ આરમ્યતે લઘુજ,
 ત્રિયતે કાર્યે મહદપિ વચ્ચાત્ ।
 ન સ્તોત્કર્ષં ત્રિયતે,
 લમ્યતે ગુહ્યત્ય યેન ॥૨૩॥

અર્થ—કોઈ પણ કામને આગળ (શરૂઆત) ઉતાવળે કરવા નહિ પરંતુ ધીમે ધીમે કરવો (ઉતાવળે આના ન પાકે ઉતાવળાના પાણીવા ધીરાના પ્રસાદ) કાવતી શરૂઆત કર્યા પછી પાછા ન પણ પ તુ તેને હિમતથી કોઈ પણ રીતે પાગ પ્લોચાડવું અને થયેલા મર્વને મર્વ ન કરવો, આ ખરી મહત્તા (મોટાઈ)ની નિશાની છે (૨-)

મૂ૦ ગ્રાહજ્જહ પરમપ્યા,
 અપ્પસમાણો ગણિજ્જહ પરો વિ ।
 કિજ્જહ ન રામ દોસો,
 ઊચ્ચિજ્જહ તેણ સસારો ॥૨૪॥

છા૦ ધ્યાયતે પરમાત્મા,
 આત્મસમાનો ગણ્યતે પરોપિ ।
 ત્રિયતે ન રાગદ્વેષી,
 હિચતે તેન સસાર ॥૨૫॥

અર્થ—પરમાત્માનું (જેમણે સવ કર્યેનિ-જન્મ જરા ને મરણનો નાશ કર્યો છે તેમનું) ધ્યાન કરવું સર્વ જીવાત્માઓને પોતાના આત્મા સગખા ગણવા અને કોઈ CPગ રાગ કે-દ્વેષ-

ન કરવો આ પ્રમાણે વનનાર પુરૂષના (ન-મ-નરા મગ્ધુદિ
૩૫) સસાગ્નો નાથ થાય છે ૨૪

મૂં ઉવણ્સ રયણમાલ,
જો એ ઠવડ મુદ્ધુ નિપકઠે ।

સો નર સિવમુહલચ્છી-
વચ્છયલે રમડ સચ્છાઈ ॥૨૫॥

છાં ઉપદેશરત્નમાલા,
ય પથ સ્થાપયતિ મુદ્ધુ નિપકઠે ।
સ નર શિવમુપલક્ષ્મી-
પથ સ્થલે રમતે સ્વેચ્છયા ॥૨૫॥

અર્થ—આ ઉપદેશરૂપી રત્નોની માળા જે પ્રાણી પોતાના
નું ધારણ કરે છે (વાચી વિચારો તે પ્રમાણે વર્તે છે) તેને
મોક્ષ સુખરૂપ લક્ષ્મી જન્તી માત્ર થાય છે ૨૫

મૂં એ પત્તમ જિજ્ઞેસર-
સૂરિવયણગુપ્તરમ્મિય વહટ ।
મન્વજનો કઠ ગય,
વિઝલ ઉવણ્સમાલમિણં ॥૨૬॥

છાં એ પદ્મજિજ્ઞેશ્વર-
સૂરિવચનગુપ્તરમ્મિકા વહતુ ।
મન્વજન કણ્ઠગતા,
વિપુલામુપદેશમાલામિમામ્ ॥૨૬॥

અર્થ—હે ભગ્યજનો ! આ પ્રમાણે પદ્મજિનેશ્વરમુનિ-
આચાર્યે પોતાના વચનો રૂપી પુષ્પોથી ગુણેણી મનોહર અને
વિશાળ એવી આ ઉપદેશમાળાને હમેશા તમારા મ્હમા (ગળામા)
ધાગણ કરી ગણો ૨૬

આ બોધદાન પ્રસ્તુતોમાના દરેક શબ્દો શાન્તિપૂર્વક વાચવા
અને સંપૂર્ણપણે સમજવા દરેક વાચકને સત્રેમ વિનંતિ છે

સમાપ્તમ્

—नाघाटयो—

आपने जैनधर्मना हरकोर्ध जतना पुस्तको-जेवा के
नेवेको, अरित्री, सअयभाजाओ, भूण, बाधातर तथा
रीकावाणा सूत्रो (आगत्रो), पाठ्य पुस्तको, धनाम वडाछी
भाटे तेमज्ज लायजेरो भाटे अथिा वगेरे जेधता छाय
ते मेजववानु निश्चास पात्र नीयेनु स्थण आपनी हाथरीभा
नाधी देखे।

आ उपरात पुस्तको शुद्ध छापी आपवाना तथा
मुइ शुद्धिना काम भाटे अमने पूछावी देखे। तो धजे।
सारे हायहो यथे

पत्र व्यवहार -

एवमुक्त्वा च छगनलाल, संघवी.

पत्रकारनी पीण, अमहावाह

—नोधीदये—

आपने नैनधर्मेना हरकोई नतना पुस्तको-नेवा के नोवेको, चरित्रो, सञ्जयभाजाओ, भूज, भाषातर तथा टीकावाजा सूत्रो (आगमो), पाठ्य पुस्तको, धनाम द्वाष्टी भाटे तेमज लायजेरी भाटे अयो वगेरे लेखता छाय ते भेजववानु विश्वास पात्र नीयेनु स्थज आपनी डायरीमा नोधी देखे।

आ उपरात पुस्तको शुद्ध छापी आपवाना तथा दुई शुद्धिना काम भाटे अमने पूछावी देखे तो पखे सारे शायदो यशे।

पत्र व्यवहार-—

शुवलुदास छगनदास, सधवी.

पत्रकारिणी पोण, अमदावाद.
